

ZUIDLANDEN GROOTSTE FINANCIËLE RISICO GEMEENTE LEEUWARDEN

LIWWADDERS JULI/AUGUSTUS 2025

NEEM MEE ÉCHT ALLES OVER LEEUWARDEN liwwadders

Remco Schaafsma

‘Ik nodig iedereen uit om eens te komen kijken’

GEMEENTE LIJNRECHT TEGENOVER BEWONERS, NU IN HET ZWITSERSWALTJE

Mathijs Jansma
VISSEN ZIJN NIET GEK
PAG 3

Wilfred Manning
JE KIST OP DE MIDDEN-
STIP **PAG 8**

André Keikes
EEN ESCHER-
MOMENTJE **PAG 12**

Bearn Bilker
HET MOOIESTE DORP OP
AARD? IDAERD! **PAG 16**

Jack Melein
SKROEIE MET DIE
HANDEL **PAG 22**

VRAAG VAN LEZER: WAAROM DUURT RESTAURATIE STATION ZO LANG?

25 jaar liwwadders

DE ONTEGENZEGGELIJKE BESTSELLER: Het Vrolijke Leven In Een Provinciehoofdstad

Wie een kleine provinciestad als Leeuwarden en haar inwoners de Liwwadders écht wil leren kennen kan niet om dit boek heen. Vrolijke teksten omlijst met tientallen foto's van Simon van der Woude en illustraties van Anton Feddema.

Eric Hoekstra, Albert Kooy, Arie van der Wal, Ido Siderius, Catrinus van der Velde, Kees van der Meer, Hedzer Pekel, Freek van Tuinen, Hepke Runia, Douwe Miedema, André Rolf, Shawn Le, Harry Westers, Martine Béhague, Jan van Olfen, Gerard van der Meulen, El Hafid, Marcel Dijksman, Rimmer Mulder, Gerrit Ybema, Jerre Hakse, Ton Boucher, Geke Westenberg, Hans Man in 't Veld, Nol Hoekstra, Otto van Gelderen, Joop Annee, Dikkie Smids, Sjoerdsje Engström, Jack Kooistra, Paul van der Monde, Klaas Kasma, Tom van Mourik, Geert Dales, Rob de Jong, Meindert Schroor, André Keikes, Elisabeth Hietkamp, Sip de Haan en vele anderen.

Harmen Abma, Willem Annee, Siebe Annema, Pier Baarsma, Tjeerd van Bekkum, Gerrit Benner, Joe Biden, Bearn Bilker, Anne Boelens, Sjoerd Bootsma, Wouter Bos, Jaap Bronger, Johan Derksen, Anneke Douma, Willem Duys, Fred ter Elst, Piet Eisma, Marijke van Essen, Peter Faber, Marco Florijn, Sjoerd Galema, Bowina van Gelderen, Leo Hasz, Nol Hoekstra, Bas Hollenberg, Klaas Jansma, Rob de Jong, Ira Judkovskaja, Reitze Ketellapper, Hein Kocken, Frits Korbach, Gerrit Krol, Fokke Laanstra, Eelke Lok, Harke van der Meer, Jan van der Meulen, Femke Molenaar, Paul van der Monde, Piet Muizer, Barack Obama, Piet Paulusma, Hedzer Pekel, Gordon Ramsay, Jeroen Rodenburg, Jan Riedstra, Jan de Roos, Maarten Ruiz, Klaas Siderius, Ype Smeding, Sjoerd Soeters, Lex Tichelaar, Donald Trump, Pieter Tuinman, Kees van Twist, Robert Veenstra, Albert Verlinde, Petra Vlutters, Aukje de Vries, Marlise Vroom, Ingrid Wagenaar, Jesse Wassenaar, Hans Wiegel, Roel de Wilde, Rinze Yntema, Bonne van der Zee, Jan Zeinstra.

Eetcafé De Lachende Koe
Leeuwarden

In-Koe-Sief
kiezen van de kaart
2 gangen €29,-*
3 gangen €33,-*

inclusief onbeperkt
bier/wijn/fris
*Vrijdag €2,- toeslag, zaterdag €3,- toeslag

Diner actie!
3-gangen diner
voor de prijs van
2-gangen diner
in-koe-sief*
*Vrijdag €2,- toeslag,
zaterdag €3,- toeslag

*Eetcafé
De Lachende Koe!*

Reserveren: telefonisch of via whatsapp
06 20 72 70 88 | info@dekoeleeuwarden.nl
Grote Hoogstraat 16-20 | Leeuwarden

*UITSLUITEND TEGEN INLEVERING VAN
DEZE ADVERTENTIE EN BIJ RESERVERING

AFVALCONTAINER HUREN IN LEEUWARDEN E.O.?

Afvalcontainer verhuur

(van 3m3 tot 40m3)

Milieustraat *Bedrijf & Particulier!*

 Einsteinweg 16 | Leeuwarden
058 213 1018 | info@oldehove-recycling.nl
www.oldehove-recycling.nl

DE VISSSEN DIE WE VANGEN ZIJN NIET GEK

Advertorial • Foto: Marchje Andringa

‘De vissen die we vangen zijn niet gek. Er komt wel enige tactiek van de visser bij kijken.’ Mathijs Jansma van hengelsportzaak De Fuik aan de Verlengde Schrans in Leeuwarden hoeft je niet veel wijs te maken over vissen, vissers en hun aas en materialen. ‘We stellen vaak vragen aan de klant en daarna kunnen we een goed advies geven, afgestemd op locatie en interesse in wat hij of zij wil vangen.’

Meer dan een miljoen mensen in ons land staan te boek als sportvisser. Bij de 726 hengelsportverenigingen staan maar liefst ruim 600.000 leden ingeschreven. Na de coronaperiode steeg het aantal vissers spectaculair. Er mocht veel niet, maar vissen wel. Ook steeds meer vrouwen werpen een hengel uit. Voor Mathijs Jansma zijn deze getallen geen nieuws. Dagelijks staat hij met zijn collega's Marcel en Jilles tientallen visliefhebbers te woord. Want vissers zijn liefhebbers die hun gevangen prooi keurig weer in het water uitzetten. De Fuik, opgericht door Karel Schwartz, die af en toe nog in zijn oude winkel is te vinden, is bijna toe aan het 60-jarig bestaan. ‘Dan gaan we zeker een feestje vieren. Zo’n jubileum mag niet geruisloos voorbij gaan.’

De Fuik is een van de bekendste hengelsportspecialisten in Friesland. In 2011 nam Mathijs Jansma de zaak van Schwartz over en verhuisde die van de Voorstreek naar de Verlengde Schrans. ‘Naast voetbal is het sportvissen een van de grootste liefhebberijen in Nederland. In de winkel komt iemand voor een eenvoudig haakje, maar ook voor een grote uitzet met van alles erop en eraan om mee te vissen.’ Op de eerste etage van het pand staan allerlei visstoelen, stretchers, slaapzakken en andere grote visserijmaterialen opgesteld. Wel in één kleur: schutkleur groen.

Ondanks de drukke zaak gooit Jansma nog regelmatig zijn hengel uit en ontdekt ook nog altijd mooi stekjes in eigen provincie. ‘Bijna iedere week ben ik een

Marcel, Martijn en Jilles

nacht op pad. Dan sluit ik om zes uur de winkel en sta de volgende morgen een paar uur later dan normaal weer paraat. Dat kan omdat Marcel en Jilles de zaak openen. Dergelijke goede krachten zijn heel wat waard. Het liefst sta ik daar dan met waterige oogjes, want dat betekent dat ik strijd heb moeten leveren met mijn karpers. Ik ben een karpervisser in hart en nieren. Voorheen viste ik stevast in de omgeving van Leeuwarden, maar gek genoeg ontdek ik even verderop in de provincie steeds mooiere plekjes.’ Ook Frankrijk is een geliefde stek. ‘Daar viste ik onlangs nog een dikke week met een maat. Voor karper moet je daar zijn, voor snoek in Zweden.’

Mathijs Jansma groeide op in de wijk Westeinde, waar hij nu ook weer woont. Vader en moeder hadden niks met vissen, maar

‘Bijna iedere week ben ik een nacht op pad. Dan sluit ik om zes uur de winkel en sta de volgende morgen een paar uur later dan normaal weer paraat’

buurman nam hem mee naar de oevers van de vijvers. ‘Westeinde was een mooie wijk met veel water en toentertijd nog een mooie visstand.’ Plantengroei zorgde de afgelopen jaren voor minimalisering van de visstand. De buurt trok aan de bel, maar zonder al te veel resultaat. ‘Dat is erg jammer. Hengelsportverenigingen zijn altijd bezig om de vijvers te bevoorraden met vis, waaronder karpers. Het is zonde dat die wateren zo verwaarloosd worden.’

In de winkel vraagt een jongen van een jaar of veertien welk aas hij moet gebruiken. Marcel en Jilles, die een opleiding aan de mbo-opleiding Sportvisacademie (natuurbeheer, viswaterbeheer, waterkwaliteit, viskweek en ondernemerschap) in Zwolle volgden, vragen de jonge visser het hemd van het lijf om hem van goed advies te kunnen voorzien. ‘Waar ga je vissen? Onder bruggen?’ In de winkel toont Mathijs Jansma de vele mogelijkheden afgestemd op behoefte.

SNOEK, SNOEKBAARS EN ROOFBLEI ZIJN VEEL VOORKOMENDE VISSOORTEN IN DE FRIESE WATEREN. HENGEL EN AAS WORDEN AFGE-STEMD OP WAT ER MO- GELIJK WORDT GEVAN- GEN. AF EN TOE ZWEMT ER EEN NIEUWE SOORT DE BINNENWATEREN IN. ‘MEERVAL IS IN OP- KOMST. DIE KOMEN VIA DE GROTE RIVIEREN NEDERLAND BINNEN. WE HEBBEN AL VISSERS IN DE WINKEL GEHAD DIE EEN EXEMPLAAR VAN 1 METER 80 AAN DE HAAK SLOEGEN.’ HET IS EEN SPECTACULAIR BEEST, MAAR ER IS WEL EEN KANTTEKENING: ‘ZE ETEN WEL VEEL VIS.’

‘De roofvissers kunnen we van allerlei specifieke materialen voorzien.’

DE WINKEL FUNGEERT OOK EEN BEETJE ALS CLUBHUIS. VISSERS ONTMOETEN ELKAAR EN WISSELEN HUN LAATSTE SUCCESSEN OF MISLUKKINGEN UIT. OF ZE BESTELLEN EEN VERSE PORTIE MADEN, DIE IEDERE DONDERDAG AANGE- LEVERD WORDEN.

Het Stadsblad Liwwadders (sinds 1998) wordt gemaakt door: André Keikes, Aly van der Mark, Klaas Kasma, Henk Weiland, Luuk Inberg, Anton Feddema (vormgeving), Marchje Andringa (fotografie) en Andries Veldman (organisatie en acquisitie). Liwwadders verschijnt tien keer per jaar en wordt verspreid in de gemeente Leeuwarden en in de randgemeenten (zie op pagina 5). Daarnaast wordt de krant geplaatst op onze website www.liwwadders.nl Al onze activiteiten worden ondersteund door Facebook, Twitter, Instagram (Roosmarijn Haring) en een dagelijkse nieuwsbrief. Niet onvermeld mag blijven dat bepaalde advertentieverkopers misbruik maken van onze titel. Er is maar één Stadsblad Liwwadders en dat hebt u nu in handen. Een krant die lezers, middenstanders, vrijwilligers en kunstenaars serieus neemt. Wilt u communiceren met deze groepen, bel dan naar Andries Veldman (058-2133138) of mail naar info@liwwadders.nl Stadsblad Liwwadders wordt gedrukt bij Flevodruk in Harlingen.

!!OPROEP!!

WIE (JONG OF OUD, M/V/X) HEEFT ZIN OM ARTIKELEN TE SCHRIJVEN VOOR LIWWADDERS? KIES JE EIGEN ONDERWERP OF SCHUIF AAN BIJ ONZE GEZELLIGE REDACTIEVERGADERING.

REACTIE NAAR [INFO@LIWWADDERS.NL](mailto:info@liwwadders.nl) OF BEL NAAR TEL. 058-2133138

Dit is een vak van kijken, passen, meten en vooral

Advertorial • Foto: Marchje Andringa

LUISTEREN

‘Waar wij goed in zijn? Als iemand op meubelgebied iets wil, dan denken wij mee om precies het juiste resultaat te krijgen. Dit is een vak van kijken, passen, meten en vooral luisteren.’ Mirjam Langenberg is meubelmaker en handelt onder de naam Meubel Beertje. In een loods aan de mr P.J. Troelstraweg timmert ze met haar team de ene na de andere kast in elkaar.

‘Regelmatig word ik bij mensen thuis uitgenodigd om te bekijken wat er moet gebeuren. Dan kan het gaan om het ontwerp van een kast, bed, keuken of tv-meubel. Bij het maken van een tv-meubel waarin zoveel mogelijk rommelige apparatuur moet worden opgeborgen, gaat het vaak om maatwerk en materiaalkeuze. Vaak hebben de opdrachtgevers al een idee en ik reik ze eventueel alternatieve mogelijkheden aan. Zo komen we samen tot een goed ontwerp.’ Ook restaureert ze stoelen en zelfs boten.

Mirjam Langenberg is zeer verguld met de onlangs aangeschafte CNC (Computer Numerical Control) houtbewerkingsmachine. Het is een geavanceerde, computergestuurde bewerkingsmachine om hout te frezen, in te boren en profielen mee te

Stagiaires van Firda in Leeuwarden en Deltion in Zwolle worden door Mirjam Langenberg de finesses van de meubelmakerij bijgebracht. ‘Mensen weten soms niet meer waar ze met hun spullen heen moeten. Daar bedenken we praktische oplossingen voor. Je ziet momenteel dat de trap wordt omgebouwd tot trapkast door laden in de treden te maken. Het werken in oude huizen vind ik bijzonder. De sfeer spreekt mij aan. Het is geweldig om aan de verbetering van die panden een bijdrage te mogen leveren.’

maken. ‘Dit is zo’n geweldig apparaat. Alleen al op basis van een foto kun je een ontwerp maken. Met de foto die je scant wordt er een volledig tekenprogramma gemaakt waarna de machine zijn werk doet.’ De mogelijkheden zijn legio. ‘Een eenvoudig ontwerp zoals een vogelhuisje ziet er na bewerking door de CNC-machine meteen professioneel uit. Zo hebben we diepte gemaakt in het ontwerp van een

Ze begon met het maken van kinderspeelgoed onder de naam Beertje Design. ‘Regelmatig werd mij gevraagd of ik ook grotere objecten kon maken.’ Van het een kwam het ander. ‘Bijna alles wat van hout kan worden gemaakt, kunnen wij maken. Mijn mooiste creaties zijn te vinden op Instagram. We werken met eiken-, grenen-, beuken- en notenhout.’

mini Oldehove, dat is, met een flesje drank erin, een prachtig cadeau om te geven en te krijgen. Bedrijven als Miedema Hout en RK-Glas hebben het ontwerp gekozen als relatiegeschenk.’

De in Apeldoorn geboren en in de Zaanstreek getogen Langenberg (‘mijn vader is predikant en dan verhuis je regelmatig’) is in 2009 met haar bedrijf gestart in haar woonkamer aan de Tele-

mannstraat. ‘Ik ben gewoon in onze flatwoning begonnen. Nadat ik machines had aangeschaft ben ik in 2016 verhuisd naar een loods aan de Apolloweg. Na een inbraak waarbij al mijn materiaal werd gestolen heb ik een deel van een loods aan de Poolsterweg gehuurd en nu zit ik sinds 2020 aan de Troelstraweg. Het liefst zou ik een pand kopen op de Hemrik, maar die kans is nog niet voorbijgekomen.’

ALS ER HEEL VEEL PIZZA’S WORDEN BESTELD BIJ HET PENTAGON, DAN ZIJN ZE DAAR AAN HET VERGADEREN HOE ZE DIT DE PRESIDENT UIT ZIJN HOOFD KUNNEN PRATEN

Terwijl ik wat gehakt aan het rulbakken ben om twee wrapjes mee te vullen voor het avondeten, gaat de telefoon. Ik zie dat het mijn dochter is. Ik bel haar zo wel terug, denk ik, en schep het gehakt uit de pan. Maar net wanneer ik de groenten voor de wrapjes in de pan geschoven, belt ze alweer. Het moet wel dringend zijn. Ik zet de telefoon op de speaker. Met mij, klinkt de stem van mijn dochter door het keukentje. Wat is er dat je me belt, vraag ik. Heb je de NAVO-top gezien op tv, vraagt ze.

Nee, dat heb ik niet. Ik heb ook de radio uitgezet. Ik werd er een beetje misselijk van. Ik ook, zegt mijn dochter. En weet je waarom? Ik moet eerst even in mijn groenten roeren, zeg ik. Ik ben aan het koken. Lekker wraps met groenten, bonen en gehakt. Doe je er crème fraîche bij, vraagt mijn dochter. Uiteraard, zeg ik. Lekker, maar weet je waarom ik misselijk werd? Nee, zeg ik terwijl ik korianderblaadjes snijd, maar dat ga je me nu vast vertellen. Nou, zegt mijn dochter, dat was toen Rutte ‘daddy’ zei tegen Trump. Dat is toch een belediging voor alle vaders? Vaders hoor je trots op te zijn en lief te vinden. En dat verdient zo’n idioot als Trump niet. Zo’n man die mensen deporteert, rijken rijker maakt, abortus illegaal wil maken

en de gayscene uit wil wissen. Ho, ho, zeg ik, je hebt het hier wel over een bevriend staatshoofd. Die kun je niet zomaar voor idioot uitmaken. En wat dat ‘daddy’ betreft, wij hebben hier in Liwwadden ook een standbeeld van een adellijke boef staan waar we ‘Us Heit’ tegen zeggen.

Even is het stil en kan ik de inhoud van de pan in twee wrapjes rollen. Maar die is van heel lang geleden, klinkt dan uit de telefoon. Zal ik tomatensaus maken of gewoon wat passata uit een fles over de wraps gieten, vraag ik. Ik vind het kontlikken, zegt mijn dochter, die duidelijk nog niet gekomen is van het geslijm van de Nederlandse NAVO-baas. Ik doe passata, zeg ik en daarna veel geraspte cheddar en crème fraîche.

Ach en weet je, die Rutte ziet er altijd wat eenzaam uit. Misschien mist hij een vaderfiguur. En mensen als Trump omringen zich met mensen die hem altijd gelijk geven in de hoop daar zelf beter van te worden. Zoals wapenfabrikanten bijvoorbeeld. Ik ben blij dat jij niet zo bent, hoor ik, als ik de wraps in de oven schuif. Daarom ben ik, en jij daardoor ook, arm gebleven. Ja, dat is wel een beetje jammer, zegt mijn dochter. Maar voor jou is er nog hoop, zeg ik, gewoon

een rijke vent trouwen. Nou praat je weer poep, hoor ik. En ik was net zo trots op je. Vaders vallen altijd tegen lieverd. Volgend jaar wordt Trump door niemand meer ‘daddy’ genoemd. Nou misschien door zijn eigen kinderen. Tegen die tijd heeft hij er zo’n chaos van gemaakt dat hij wordt afgezet of een hartaanval krijgt. De man is oud. Jij bent ook oud, maar gelukkig niet zo’n idioot als de Amerikaanse president. Weet je hoe je kunt zien wanneer Trump weer een idioot idee heeft waar bommen en tanks en dat soort dingen voor nodig zijn? Dan moet je op je laptop even de site van het Pentagon Pizza Report opzoeken. Als er heel veel pizza’s worden besteld bij het Pentagon, dan zijn ze daar aan het vergaderen hoe ze dit de president uit zijn hoofd kunnen praten. Dat is toch niet echt, vraagt mijn dochter. Ja hoor, trouwens, wil je komen eten? Dan kan ik je meteen een speldje van een gebroken geweertje geven voor op je jas. Die ben ik ook weer gaan dragen sinds men probeert ons een oorlogsdreiging aan te praten. Wij pacifisten droegen dat vroeger. En ik heb er nog een paar teruggevonden. Graag, hoor ik. Bedoel je het eten of het gebroken geweertje, vraag ik nog. Maar ze heeft de verbinding al verbroken.

KLAAS KASMA, KOK TE LEEUWARDEN

• HUIS AAN HUIS IN DE WIJKEN EN DORPEN
 (WISSELEND)

• VERSPREIDPUNTEN
 (DIE REGELMATIG WORDEN AANGEVULD; MET STER*
 MEERDERE MALEN)

CAMMINGHABUREN: POIESZ*, ALBERT HEIJN*, PRIMERA, BAKKER VAN DEN BERG, SLAGER SMIT, RENÉ FISH AND CHIPS, WIJKCENTRUM, GEZONDHEIDSCENTRUM; **VRIJHEIDSWIJK:** JUMBO*, MULTIFUNCTIONEEL CENTRUM; **BILGAARD:** ALBERT HEIJN*, BAKKERIJ VAN DER KLOET, SCHOEN- EN SLEUTELSER- VICE BILGAARD, SLAGER SMIT, GROENTEZAAK YNE EN HINKE VAN DER MEULEN; GEZONDHEIDSCENTRUM, CAFÉ BILGAARD, PRIMERA, SNACKBAR DOUBLE FF, CHINEES-RESTAURANT MEI WAH; **WESTEINDE:** POIESZ*, SNACKBAR DE TILLE, KAPPER, ZORGCENTRUM SWETTEHIEM, GEZONDHEIDSPLEIN WEST- EINDE; **VALERIUS:** VISZAAK DE GEZONDE APOTHEEK*, ELY’S LUNCHROOM, TANKSTATION VALERIUSSTRAAT; **WESTEN:** HOTEL WTC, KAMER VAN KOOPHANDEL, MEUBELZAAK DE TIJD WONEN, EUROHOTEL; **NIJLÂN:** LIDL*, ALDI*, CAFÉ ’T WAP; **ALDÂN:** POIESZ*, SNACKBAR DOUBLE FF, APOTHEEK BENU, ZORGCENTRUM ERASMUSHIEM, ZORGCENTRUM ALDLÂN- STATE, TANKSTATION ALDLÂNSDIJK, MEDISCH CENTRUM LEEUWARDEN; **HEECHTERP/SCHIERINGEN:** POEISZ*, SNACK- BAR RONDWEG, WIJKCENTRUM; **CAMBUURPLEIN:** JUMBO*, PRIMERA, APOTHEEK BOITEN*, TOM’S CAFETARIA; **WINKEL- CENTRUM LEEUWERIKSTRAAT:** JUMBO*, PRIMERA TROELSTRA- WEG, SNACKPOINT DE LEEUWERIK; **BLEEKLAAN E.O.:** POIESZ*, JUMBO*, TRYATER; **VLIET:** SNACKBAR ’T VLIET, SNACKBAR DE CENTRALE, BAKKER TROMP, HALAL SLAGERIJ ATLAS; **ORANJE- WIJK:** ALBERT HEIJN*; **ACHTER DE HOVEN:** EETHUIS POTMAR- GE, WIJKCENTRUM J.H. KNOOPSTRAAT; **TIJNJEDIJK:** ALBERT HEIJN XL* (MIRO), AKO, VISZAAK HOLLANDER, TUINCENTRUM KLAVER, BP TANKSTATION; **WTC:** JUMBO*; **SCHRANS:** ALBERT HEIJN*, WARENHUIS DE BOER, DECO HOME, BIO BIJ JANSEN, FRIESE SCHRIJFKAMER, SCHOOTSTRA VIS*, FIETSSTATION 058, TABAKSZAAK PETER VAN DER KAMP*; **ZUIDERBUREN:** JUMBO*; **DE HEMRIK:** , GROOTHANDEL MAKRO, SNACKBAR HEMRIK, FRIESCHE OLIE EN VERFHANDEL, OMROP FRYSLÂN; **DE ZWETTE:** SNACKBAR LORENTZ, DE FABRIEK, GROOTHANDEL SLIGRO, CRYSTALIC, MOTOPORT LEEUWARDEN; **GROTE WIELEN:** RES- TAURANT DE GROTE WIELEN

CENTRUM LEEUWARDEN: BOUWBEDRIJF DE VRIES , ORANJE HOTEL*, AKO STATION*, STATIONSKAPPER*, CAFÉ DE STEE, CAFÉ WAPEN VAN LEEUWARDEN, RESTAURANT DE WALRUS*, RES- TAURANT SPINOZA, CAFÉ ORANJE BIERHUIS, CAFÉ DE TOETER, IERSE PUB PADDY O’RYAN, EETCAFÉ HET LEVEN, **IJZERHANDEL POSTMA,** DE WERELD VAN THEE, HOTEL STADHOUDERLIJK HOF, HOTEL ’T ANKER, HOTEL POST PLAZA*, SIGARENZAAK TET- MAN DE VRIES, RESTAURANT DE WAAG, LEKTUURHAL OVER DE KELDERS*, RESTAURANT SARAY, RESTAURANT EFEZE, RESTAU- RANT EINDELOOS, RESTAURANT FELLINI, DOPPIO ESPRESSO*, RESTAURANT DE BURGEMEESTER VAN NAPELS, FIRE CAFÉ*, BARREVOETS, URKER VISZAAK, RESTAURANT DE KOPEREN TUIN, CAFÉ DE MARKIES, LUNCHROOM DE BROODTROMMEL, CAFÉ DE BRASS, RESTAURANT DE VLIEGENDE HOLLANDER, BAGELS AND BEANS, BAKKER BART, SPAR, LUNCHROOM SPIEGELAAR, CAFÉ WOUTERS, DE-CAFÉ, EETCAFÉ DIKKE VAN DALE, DE HOFDAME, CHINEES RESTAURANT KOTA RADJA, EKO PLAZA*, SLIJTERIJ JELLE, ANNE & MAX, SNACKBAR ELY’S, ALBERT HEIJN*, VAN DER VELDE BOEKEN*, GALERIE DE ROOS VAN TUDOR, GALERIE DE VRIES, FRIESCHE CLUB, NEUSHOORN, KUNSTKADE, RABO- BANK ZAAILAND*, BRASSERIE FRIES MUSEUM*, GRAND CAFÉ Z, SCHOUWBURG DE HARMONIE, HISTORISCH CENTRUM LEEU- WARDEN, TRESOAR, BIBLIOTHEEK DBIEB*, STADHUIS, STADS- KANTOOR OLDEHOOFSTERKERKHOF, PROVINCIEHUIS*

WIRDUM: SPAR, HOTEL-CAFÉ DUHOUX • **GROU:** ESSO TANKSTA- TION, HOTEL OOSTERGO, THEEHUIS, VISZAAK, JUMBO*, POIESZ, SNACKBAR TAMARINDE, EETHUIS AMICAAL • **WERGEA:** SUPER- MARKT ATTENT HANSMA, SLAGER HARMKE ANEMA • **DRONRYP:** IT HOLT • **MENALDUM:** POIESZ • **JELLUM:** RESTAURANT JONKER SIKKE • **WEIDUM:** HOTEL WEIDUMERHOUT • **AKKRUM:** POIESZ, HERBERGH DE CLEEF, BAKKERIJ BOONSTRA • **REDUZUM:** DE BLAUWE TENT • **WYTGAARD:** FREDERIKA’S TAARTEN & SA • **STIENS:** ALBERT HEIJN*, POIESZ*, JUMBO*, EATCORNER PITER JELLES, VISKRAAM, BRUNA, PRIMERA, TENNISVERENIGING • **HURDEGARYP:** ALBERT HEIJN, POIESZ, SLAGER RYPMA, PRIMERA, HOTEL VAN DER VALK • **OENTSJERK:** BAKKER BRAAKSMA • **WYNS:** DE WINZE • **GYTSJERK:** ALBERT HEIJN*, VISKRAAM BINNE VAN DER KOOI, TANKSTATION VAN DEN BELT, POSTKANTOOR • **BURGUM:** BOEKHANDEL FRANKE ATSMA EN ANNEKE JAGER

Prijsvraag

Beste redactie, Als ik mij niet vergis staat keramiste Geke Westenberg op de foto die de etalageruit ontdoet van, naar ik aanneem, vogelpoep. Zij bestiert volgens mij nog steeds galerie De Vis in Harlingen. In 1982, haar man kunstschilder Sjouke Visser leefde nog, kochten we van hen een door haar vervaardigd keramisch beeldje. Het siert nog steeds onze vensterbank en zal pas na onze dood in andere handen overgaan. Deze foto is natuurlijk gemaakt op het Zaailand. Het moet voor haar, kunstmin- nend als ze is, een doorn in het oog geweest zijn dat de blik op het tentoongestelde kunstwerk werd ontsierd door de bevuilde etalageruit. Met vriendelijke groet, Theo Tops uit Franeker (oud-Leeuwarder).

Ook een mooi verhaal bij de nieuwe foto? Stuur het dan op naar Stadsblad Liwwadders, M.H. Trompstraat 8, 8921 GH Leeuwarden en u maakt kans op een mooi boek over de historie van Leeuwarden.

VAN DER VELDE BOEKEN

Nieuwestad 57-59
 8911 CJ Leeuwarden
 0582132360

 www.boekhandelvandervelde.nl

• • •

‘Er worden bij jullie geen
 zoete broodjes gebakken.
 Ga zo door’

• • •

JOKE BUSTRA-JORNA IN SNACKBAR DE LORENTZ

BÉYONIT

Advertorial

Hoewel Frank Zijlstra van het Leeuwarder mediabedrijf Béyonit onlangs in dit blad vertelde dat hij blij was met zijn compacte onderneming, staat er nu weer een majeure uitbreiding op het programma. Zijlstra: 'Klopt. Ik was blij met een kleinere organisatie, maar nu gaan we toch weer de andere kant op. Dat heeft alles te maken met de opkomst van artificial intelligence, oftewel AI. We weten nog niet goed welke kant het op gaat, maar dat AI een enorme impact gaat krijgen op het mondiale bedrijfsleven is wel duidelijk. Vandaar ook onze stap om nu op te schalen naar een groter dienstverlenende organisatie. De volgende stap is een integratie met het Leeuwarder mediabedrijf Junction. Eigenlijk maken we van Kweekvijver Noord, Tussendoor, Vorm2, Junction, Béyonit en het recent opgerichte Junction Signing één bedrijf.'

Jochem, Jord en Frank

AI GAAT SAMEN MET JUNCTION

vraagt om andere keuzes, zegt Frank Zijlstra. 'Als je niet opschaalt, dan blijf je steken in een beperkte dienstverlening. Je blijft steken tussen servet en tafellaken. Het digitale landschap verandert snel en daarin willen we een prominente speler blijven. Je moet tot de top van Friesland behoren, wil je meetellen. Wat dat voor ons betekent? We moeten AI-driven worden. Dus we nemen al onze processen onder de loep en we kijken met AI-ogen hoe we die processen kunnen optimaliseren. Dan gaat het om de service aan klanten, de automatisering, het schrijven van teksten, het produceren van beeld, het maken van audio, het posten van berichten via de sociale media, het factureren

en de dienstverlening op het gebied van aanbestedingen. Heel veel van deze processen kunnen worden geautomatiseerd, maar het is wel zaak om de juiste personen aan boord te hebben om de klussen te kunnen klaren. Dat kan dus alleen maar door op te schalen naar het meest efficiënte niveau.'

De twee partijen Béyonit en Junction hebben Jord Wessels van het bedrijf Debt aangesteld om als ceo de dagelijkse zaken uit te voeren en vaart te zetten achter het opstarten van het nieuwe bedrijf. Zijlstra: 'Het gaat

Je moet tot de top van Friesland behoren, wil je meetellen

er nu om om van twee bedrijven één geheel te maken. Ik denk dat we straks met ruim zestig personen een goede dienstverlening kunnen waarborgen.'

'De hele digitale wereld staat nu op zijn kop. Wat je nu ziet gebeuren is dat kwaliteit kwaliteit zoekt. De stand van de wind kun je niet veranderen, maar wel de

stand van de zeilen. We werken voor grote namen zoals Mazda en Heineken en die moeten we goed kunnen blijven bedienen.'

Kunstmatige intelligentie (AI) speelt een steeds grotere rol in de automatisering van repetitieve kantoorwerkzaamheden. AI-bots en AI-agents nemen taken over zoals klantenservice, administratie en dataverwerking. Dit verhoogt de efficiëntie binnen bedrijven, verlaagt kosten en minimaliseert menselijke fouten. Deze ontwikkelingen brengen ook uitdagingen met zich mee. Baanverlies en een verschuiving

KUNSTMATIGE INTELLIGENTIE (AI) VERANDERT DE MANIER WAAROP WE WERKEN EN LEVEN IN HOOG TEMPO. VAN GEAUTOMATISEERDE KANTOORWERKZAAMHEDEN TOT BESLUITVORMING EN CYBERSECURITY, AI SPEELT EEN STEEDS GROTERE ROL IN VERSCHILLENDE SECTOREN. DEZE TECHNOLOGISCHE VOORUITGANG BIEDT TAL VAN VOORDELEN, MAAR BRENGT OOK UITDAGINGEN EN ETHISCHE VRAAGSTUKKEN MET ZICH MEE.

in benodigde vaardigheden zijn reële gevolgen. De vraag is: hoe zorgen we voor een verantwoord implementatie van AI zonder de maatschappelijke ongelijkheid te vergroten? Frank Zijlstra: 'Dergelijke vraagstukken zijn alleen op te lossen met een scala aan deskundigen om je heen.'

DONATEURS ZIJN BROODNODIG. DONEER! WWW.LIWWADDERS.NL

REDACTIONEEL

Zaken waarmee u zit pakken wij graag op. We zien dat onze lezers onze krant en website waarderen en daarom doen wij een beroep op u. Wanneer u onze artikelen van belang vindt, dan nodigen wij u uit om donateur te worden. Uw bijdrage is zeer welkom. U kunt uw bijdrage overmaken op NL06 RABO 0320.2000.51 t.n.v. Veldman Journalistieke Producties. U kunt uw bijdrage ook overmaken aan de Stichting Loods 50 voor onderzoeksjournalistiek. Deze stichting is gelieerd aan Liwwadders, het bestuur bestaat uit Bearn Bilker (voorzitter), Sietske Inberg en Hester Witteveen. Het rekeningnummer van de Stichting Loods 50 is NL88 RABO 0355.1954.96 onder vermelding donatie en uw e-mailadres. Jaarlijks wordt u uitgenodigd voor onze donateursbijeenkomst. Als u het stadsblad leest, dan merkt u dat Liwwadders niet zomaar een huis-aan-huisblaadje is. Liwwadders is op meer dan 170 plaatsen (supermarkten, sporthallen, stamtafels, kantines en wachtkamers) gratis verkrijgbaar in de gemeente Leeuwarden en ook daarbuiten. Is-ie op, dan wordt er meestal aangevuld. Bent u als ondernemer/vereniging/zzp'er geïnteresseerd in een bedrijfsreportage, viert u binnenkort feest of wilt u iemand in de bloemetjes zetten: neem dan contact met ons op: tel. 058-2133138 of info@liwwadders.nl Uw betaalde advertorial wordt gratis doorgeplaatst op onze website en via onze andere mediakanalen. Ook in dit nummer treft u enkele artikelen aan die eerder op onze websites www.liwwadders.nl en Dossier Liwwadders verschenen. We vonden ze belangrijk genoeg om ze ook in de papieren krant af te drukken.

DONEER!
KIJK OP
WWW.LIWWADDERS.NL

Se make mij de pis niet lauw

Door Andries Veldman

Ik heb nu al zin in de verkiezingen. Ze kunnen mij niet snel genoeg komen. Ik popel van verlangen om te horen waar de lokale politieke partijen nu weer mee aan komen zetten. Kijken we nog terug, of gaan we plankgas voorwaarts? Hoe gaan ze hun beleid verdedigen? Wat hebben ze te melden over de komst van het asielzoekerscentrum aan de Troelstraweg waarbij belangrijke informatie bewust is achtergehouden? Zou een zinsnede als ‘zoiets moet kunnen’ in de nieuwe partijprogramma’s opgenomen worden? Hoe gaan ze de ontwikkeling van woonplan De Hem (wonen ten koste van de natuur) verklaren? Of zijn we nu klaar met het bouwen van betaalbare woningen? Welke partij staat pal voor onbetaalbare woningen?

Waar ik ook zo benieuwd naar ben, is het groen-, fiets- en wandelbeleid van de gemeente Leeuwarden. Naast het Beursgebouw is het nieuw aangelegde groengebiedje al maandenlang omzoomd door grote hekken. Gaan die er nog weg, of wordt dit kijkgroen? Misschien heeft GroenLinks-wethouder EVERT STELLINGWERF dit idee opgedaan tijdens zijn circulair-inspiratiereisje naar Zuid-Amerika. Gek dat wat zo’n reisje ons als burgers oplevert zich in grote stilte voltrekt. Over stilte gesproken, mogelijk dat hij daar in de heuvels de stille coupe op de lokale PvdA heeft beraamd. Vier jaar geleden ontkwamen de sociaal democraten op een nippertje aan een nederlaag, maar nu worden ze na tachtig jaar aan het bewind te zijn geweest opgeslokt door de radikalinski's van GroenLinks. GroenLinks-wethouder NATHALIE KRAMERS staat op de foto waarop PvdA-wethouder HEIN DE HAAN het leiderschapsduo voor de verkiezingen aankondigt nog een beetje op de achtergrond, maar de verhoudingen lijken mij duidelijk: jij lacht om alles, ga jij maar vooraan staan. Om de historische ramp voor de partij nog enigszins te dempen beschikt de lokale PvdA al jaren over mastodont HETTY JANSEN, die de toegangspoort voor potentiële raadsleden voor de partij bewaakt. In het verleden wees ze meerdere malen kandidaten af die mogelijk al te geestdriftig de democratie

zouden kunnen hebben bewaakt. Het valt niet uit te sluiten dat ze op die manier de val van de partij mede heeft ingezet.

Ik ben ook benieuwd hoe het zal gaan met de nieuwe fusiepartij Gemeentebelangen Leeuwarden en LIJST058. OTTO VAN DER GALIEN van LIJST058 is zo vaak van partij gewisseld dat ik de tel ben kwijtgeraakt. Gaat de BBB nog een rol van betekenis spelen nu de partij heeft aangekondigd mee te zullen doen? Trekt D66 weer de groene jasjes aan? Gaat de opmars van de FNP verder? Zal het Bontenbal-effect bij het CDA hier in Leeuwarden ook zichtbaar worden? Wat ik mij ook afvraag is of lijstaanvoester WIEKE WIERSMA van die partij voldoende afstand kan houden van het naar de jaren vijftig ruikende JA21, waarvan haar man prominent lid is, en de leider JOOST EERDMANS, die ook al dronken moet zijn van alle partijwisselingen.

Ik overweeg mijn stem te geven aan de partij die duidelijk zegt: dit kunnen we niet. Een partij die zegt: die gevaarlijke kruising bij de ALBERT HEIJN in Bilgaard kunnen we na twintig jaar niet oplossen. Het stationsplein is helaas een brug te ver om goed te

onderhouden. We missen de oorspronkelijke stenen voor de herstelwerkzaamheden, jammer. En wat die fontein in Leeuwarden betreft: daar stoppen we mee. We hebben bewezen dat we dat niet voor mekaar kunnen krijgen en daar komen we rond voor uit. Ik zou het ook een aangename gewaarwording vinden wanneer een partij eens kritisch kijkt naar de gesubsidieerde festivals, die kennelijk bedoeld zijn om de horeca door middel van de wijnsippende geprivilegieerden in de benen te houden. Daarbij drukken die andere activiteiten weg. Nu moet de PvdA-fractie schriftelijke vragen stellen (‘kan het college bevestigen dat de overdracht van de begeleiding aan Amaryllis tijdens de coronaperiode heeft geleid tot het wegvallen van het vertrouwen en de opkomst binnen deze vrouwen-groep?’) over de teloorgang van een succesvol vrouwenproject in de Schepenbuurt, terwijl de kritiekloze pr-adjudanten van de festivals het zoveelste rondje verdejo op het terras bestellen.

Ik maak me nu al vrolijk hoe de wijken in de programma’s zullen opduiken. Gaan we nog iets horen over de Vlietzone of de wijk Heechterp? Of de weinig verheffende gang van zaken rond Sint Joseph, Aldlânstate, Swettehiem, Het Nieuwe Hoek of de al jaren leegstaande verzorgingsflat bij Greunshiem? Op Radio 1 sprak TIM VAN ZUTPHEN van Campus Fryslân over een onderzoek in de wijk Heechterp. Hij draalde er niet omheen. Even geen pr-functaris aanwezig. Voorlopige conclusie (het rapport moet nog verschijnen): 20 jaar investeren in die wijk is mislukt. Maar op alle foto’s blijft PvdA-wethouder Hein de Haan dapper doorlachen.

De teloorgang van de Leeuwarder PvdA is een feit en daar heeft men het zelf naar gemaakt. Men was veel te veel bezig met fratsen en doorzichtige pr. PvdA-prominent LUTZ JACOBI heeft inmiddels met de staart tussen de benen de partij verlaten. Vanuit Spanje meldde ze zich af. In Leeuwarden was zij enige tijd raadslid. Ze kwam al snel tot de conclusie dat ze hier weinig te zoeken had. De ambtenaren regeren. Je zit er als franje bij, aldus Lutz. Laat de verkiezingen maar komen!

SPONSOR ROLLEMA VASTGOED

ROLLEMA VASTGOED DE VRAAG NAAR KANTOORRUIMTE BLIJFT GROOT

De Leeuwarder vastgoedondernemer Tjalling Rollema heeft het woongedeelte van het terrein van het gemeentehuis Kollumerland in Kollum verkocht aan een aannemer uit Noord-Holland. Het hoofdgebouw blijft eigendom van Rollema Vastgoed. ‘Het ontwikkelen van woningen op dit terrein kun je het best overlaten aan projectontwikkelaars en aannemers die hier ervaring mee hebben. Onze expertise ligt vooral bij het beschikbaar stellen van kantoorruimtes voor startende en gevestigde ondernemers. Daar zijn wij goed in. Je ziet het ook bij ons pand aan de Emma-kade in Leeuwarden, het voormalige hoofdkantoor van het Provinciaal Energiebedrijf. Hier worden woningen ontwikkeld door een projectontwikkelaar. Eind dit jaar worden ze opgeleverd. Het zijn prachtige, luxe-appartementen met een fraai uitzicht over de historische gracht.’

De vraag naar kantoorruimte blijft groot. ‘De panden die we in eigendom hebben, zoals Crystalic, Emmastate en een kantoorpand aan de Aldlânsdijk, zitten voor het overgrote deel vol. Ik heb eigenlijk nooit geloofd in permanent thuiswerken. Dat blijft een deelactiviteit. Je ziet nu meer de beweging om toch weer op kantoor samen te komen. Een kantoor schept duidelijkheid, bovendien is de interactie tussen werknemers belangrijk. De onderlinge sociale contacten zijn waardevol om tot goede bedrijfsresultaten te komen. Dat hoor ik steeds vaker van ondernemers die kantoorruimte of bedrijfsruimte willen huren. We zien het ook bij de verhuur van de horecaruimtes in Crystalic. De locatie wordt geroemd om de gratis parkeervoorzieningen en de flexibele aanpak die we hanteren. Er is gewoon veel mogelijk. Op de vraag van de ondernemer wordt actief ingespeeld. We proberen het de ondernemers optimaal naar de zin te maken. De vergaderruimtes maken vijftien procent uit van de totale omzet. Dat zegt genoeg, lijkt mij.’

Hotel-restaurant Weidumerhout bij Weidum is inmiddels afgestoten. Tjalling Rollema: ‘Ook hier hebben we gezegd: schoenmaker, hou je bij je leest. Het exploiteren van een horecabedrijf is niet zomaar iets. Dat moet je echt liggen en bovendien ben je er dag en nacht mee bezig. Het paste uiteindelijk niet in onze portfolio, daar moet ik eerlijk in zijn. We hebben gelukkig een enthousiaste ondernemer gevonden die dit prachtige complex met de hotelwoningen in het weiland verder kan exploiteren.’

Ook de Koepelkerk een de Vredeman de Vriesstraat is niet geheel vrij van zorg. ‘De kachel is aan vervanging toe en ook het monumentale dak moet worden hersteld. Het zijn kostbare operaties waarvoor we nog een oplossing moeten vinden. Desondanks houden we goede herinneringen aan de concerten die we hebben georganiseerd. Regelmatig was de zaal stampvol en we kunnen terugzien op enkele memorabele avonden. Wie wordt er niet blij van de herinnering aan een concert met Rob de Nijs?’

**NOORD
NEDERLANDSE
BESTRIJDINGSDIENST**

Noord Nederlandse Bestrijdingsdienst
Miedwei 4
9081 AJ Lekkum
Telefoon: (06) 5354 3006

De kist van de overledene op de middenstip en een ceremoniële bijeenkomst in een skybox.

Advertorial • Foto: Marchje Andringa

Wie wil dat nou niet?

‘Hoe mooi zou het zijn om het stadion van Cambuur te betrekken bij de uitvaart?’ Uitvaartondernemer Wilfred Manning ziet het helemaal voor zich: de kist van de overledene op de middenstip en een ceremoniële bijeenkomst in een skybox. ‘Wie wil dat nou niet?’

‘We moeten af van het hokjesdenken. De reguliere formule: drie stukken muziek, kopje koffie en naar huis, die mag echt wel veranderen. Je gaat maar één keer dood. Corona heeft ons geleerd dat het intiemer mag, persoonlijker en emotioneler. Als je het mij vraagt, moet de vraag centraal staan: wat past bij moeder en vader? En, niet onbelangrijk, probeer de eigen uitvaart bespreekbaar te maken. Dat is van groot belang voor de nabestaanden.’

Manning ziet allerlei mogelijkheden, ook al omdat het een beetje raar is dat het Cambuurstadion slechts een paar uur per week intensief wordt gebruikt. ‘In principe wordt het Cambuurstadion maar twee keer in de maand drie uur gebruikt, dat is voor de wedstrijden. Voor de rest is er ruimte om andere zaken te faciliteren. Als ondernemer in de uitvaartbranche zit je dan al gauw te filosoferen wat de mogelijkheden eventueel zouden kunnen zijn.’

Wilfred Manning constateert dat er op uitvaartgebied veel mogelijk is. ‘Je zit natuurlijk vrijwel meteen te denken aan een crematorium of begraafplaats, dat zijn de reguliere opties, maar we leven in een moderne tijd waarin er een enorme keuzevrijheid is, ook in de uitvaartwereld. Binnen crematoria is al veel meer mogelijk dan ooit het geval was. De bijna spreekwoordelijke cake met koffie blijft verkrijgbaar, maar af en toe transformeert de zaal van het crematorium in een echt café.’

Ook de coronaperiode heeft de branche aan het denken gezet. Er mochten maximaal dertig personen aanwezig zijn bij een uitvaart en dat leidde ertoe dat er extra scherp werd nagedacht over de ceremonie bij overlijden. ‘Dat werden kleine gebeurtenissen waaraan vele nabestaanden een goede herinnering hebben overgehouden. Zeg maar: klein, maar fijn.’ In feite zou zo iets ook kunnen binnen de muren van het Cambuurstadion. ‘Ook hier kun je een goed georganiseerd afscheid organiseren voor supporters die jarenlang de club met hun enthousiasme

hebben gesteund. Dan zit ik te denken aan veertig of vijftig man en vrouw die in een vertrouwde omgeving op gepaste wijze afscheid nemen. En die middenstip geeft uiteraard extra cachet aan het geheel. Daarmee wordt wel het een en ander tot uitdrukking gebracht.’

‘Onlangs was ik voor een uitvaart nog in theater De Koornbeurs in Franeker. Het theater haalt regelmatig de krant omdat

‘Het afscheid kan in onze eigen skybox binnen het Cambuurstadion’

er weer geld nodig is om deze als culturele voorziening in de benen te houden. Als echte Franeker zou je de Koornbeurs, een prachtige culturele voorziening, kunnen ondersteunen om juist daar jouw uitvaart te laten organiseren. In Leeuwarden zie ik ook mogelijkheden voor de Bonifatius-

kerk, een magistraal gebouw waarover momenteel een discussie woedt over hoe het gebouw overeind kan worden gehouden. Hoe mooi zou het zijn wanneer de kerk beschikbaar komt voor algemene diensten van alle gezindten?’

Dax Gastrobar

Dax Gastrobar te Leeuwarden staat garant voor gastvrijheid, een goede keuken, prettige bediening, ruime keus in eten en drinken, flexibiliteit, gezelligheid en altijd een goede prijs/kwaliteit verhouding.

- * Dagschotel €12,50
- * Driegangenmenu €27,50
- * Studentenkorting 10% over de gehele rekening

Grote Hoogstraat 32
8911 HB Leeuwarden

Tel. 06-38254603
gastrobardax@gmail.com

DE RODE LOPER boekenpassage

ANSICHTKAARTEN - PLAATJESBOEKEN - CD'S - KUNST - SCHAKEN

NET BINNEN

HENDRIK NICOLAAS WERKMAN
HANS VAN STRATEN

DE DUIDING ALLER DINGEN
GERARD REVE

DORPSVROUWTJES
H.G. CANNegiETER

DOOR HET OOG VAN DE LOODS
MIRJAM TERPSTRA

KOOT EN BIE
ENCYCLOPEDI
GEGARANDEERD
ONGEAUTORISEERD

FACTOTUM
CHARLES BUKOWSKI

WIEN 1900
DER BLICK NACH INNEN
EJA SIEPMAN VAN DEN BERG

FUTURISMUS
MAURIZIO CALVESI
HET SPEK VAN SLAGER BLOM
DINY SCHOUTEN

SINT JACOBSSTRAAT 32 • IEDERE DAG GEOPEND
VAN 11 TOT 17 UUR. MAANDAG EN ZONDAG VANAF 13 UUR

EN WEER STAAN BEWONERS LIJNRECHT TEGENOVER DE GEMEENTE

Door Andries Veldman • Beeld Anton Feddema

NU OP HET ZWITSERSWALTJE

Het is het oude liedje: buurtbewoners aan de ene kant tegenover ondernemers en gemeente aan de andere kant. Deze keer betreft het bewoners van het Zwitserswaltje en Blokhuisplein tegenover projectontwikkelaar Nathaniël de Haan en de gemeente Leeuwarden. Inzet: het voormalige kaaspakhuis VEBO van Teun de Wind aan het Zwitserswaltje. De uitslag laat zich uittekenen: de ondernemer schikt wat in, de gemeente geeft toestemming en de buurt blijft ontevreden achter.

In eetcafé Het Leven aan de Druifstreek kwamen de partijen onlangs bij elkaar. Achter in de zaal staat de jonge ondernemer Nathaniël de Haan (De Haan Holding bv uit de Oeverstraat) voor een scherm waarop de powerpoint van zijn nieuwste project zal worden gepresenteerd. Hij wordt geflankeerd door zijn aannemer en ambtenaar Korian Thoma, adviseur ruimtelijke ordening en planning van de gemeente Leeuwarden. Aan de hoge tafels zit een twintigtal buurtbewoners.

De powerpoint komt moeizaam op gang. Nog voordat De Haan aan zijn presentatie zal beginnen worden de eerste verwijten in zijn richting gelanceerd. De woorden ‘vals’ en ‘slijmen in de tuin’ vallen. Het is buurvrouw Brenda Stienstra van nummer 10 die hier aan de bel trekt en daardoor de sfeer bepaalt. Ze vindt het geen pas geven dat De Haan al met zijn werkzaamheden begonnen is terwijl er met niemand uit de buurt overleg is gevoerd. Niemand wist wat De Haan precies ging doen en hoe de werkzaamheden eruit zouden gaan zien. Vuilcontainers verschenen in de straat en de piepende en blaffende hond van de onderverhuurder gaf overlast. ‘Als ik hiernaast zou wonen, zou ik het ook spannend vinden’, zegt Nathaniël de Haan. Bellen met de gemeente heeft geen succes. Brenda Stienstra: ‘Ik heb zes keer gebeld zonder resultaat. Pas toen ik zei een advocaat in te zullen schakelen kwam ambtenaar George Willemsen uit zijn stoel.’

De Haan ging voortvarend te werk zonder, zo verklaarde hij, een duidelijk plan te hebben.

‘Jullie moeten maar blij zijn dat er mooie woningen in komen’

Voor de directe burens hield hij zijn plannen vaag. Er werden vloeren verwijderd, een deel van het dak gewijzigd en asbest weggehaald. ‘Jullie moeten maar blij zijn dat er mooie woningen in komen’, werd aan de burens die poolhoogte namen medegedeeld.

Een mevrouw aan een hoge tafel voor in het café roept in de richting van ambtenaar Thoma: ‘Als die man bepaalt dat het er komt, komt het er.’ Thoma geeft niet de indruk dat het anders is. De gemeente Leeuwarden wil bouwen, bouwen en bouwen en geeft ondernemers de maximale ruimte. Mocht de bouw niet binnen de normen passen, dan kunnen die worden aangepast. En een plan is maar een plan, blijkt uit nadere ondervraging van de mevrouw voorin. ‘Het plan kan op allerlei manieren worden aangepast’, zegt Thoma. ‘De ontwikkelaar kan dus pro forma een plan indienen en vervolgens aanpassen. Waarover praten we hier dan? Iedereen wordt hier in het pak genaaid.’

DE BUURTBEWONERS ZIEN HUN STRATEN ALS EEN RUSTIGE, GE-MOEDELIJKE WOONOMGEVING. JUIST OMDAT PROBLEEMGEBIED WEAZE OM DE HOEK LIGT HOPEN ZE DAT DIE GEMOEDELIJKHEID GEHANDHAAFD BLIJFT. IN DE HOUDING VAN DE ONDERNEMER EN VOORAL VAN DIE VAN DE FACILITERENDE GEMEENTE ZIEN ZIJ EEN GROOT GEVAAR. BERNICE MARTENS: ‘WE ZITTEN NIET TE WACH-TEN OP EEN COMPLEX MET KLEINE HUURWONINGEN EN EEN HOGE OMLOOPSNELHEID VAN BEWONERS.’

Nathaniël de Haan biedt voortdurend zijn excuses aan. Hij wilde aanvankelijk 24 appartementen in het oude pakhuis bouwen, maar brengt dit nu waarschijnlijk terug naar 19.

Overbuurvrouw Bernice Martens zegt dat haar vertrouwen in de ondernemer is vervlogen. Ze leest een brief voor waarin misleiding de hoofdmoot vormt. ‘Voor ons zou het het slechtst denkbare scenario zijn als het pand werd volgestopt met kleine woningen die commercieel uitgemolken zouden worden. Jij stelde mij gerust. Geen zorgen, zei je. Het worden luxe-woningen met visgraatvloeren en greeploze keukens.’

In vergelijkbare kwetsbare stadswijken zoals de Zeeheldenbuurt trok de buurt aan het kortste eind. De gemeente Leeuwarden werd door de buurt voor de rechter gedaagd omdat die de bouwnormen aanpaste om bewoning in het voormalige Wedapand aan de Oostersingel mogelijk te maken. Bezwaarmakers zagen zich wegens intimidatie door de projectontwikkelaar genoodzaakt te verhuizen.

Buurman Hylco van der Zwaag: ‘Hoe nu verder? Ik heb geen idee. We wachten op de echte plannen. Wat we in eetcafé Het Leven te zien kregen, daar is geen architect aan te pas gekomen.’ Zijn vrouw Brenda Stienstra: ‘Er komen weer verkiezingen aan.’

KOKEN MET KLAAS:
IEDERE DAG OP
WWW.LIWWADDERS.NL

KOKEN MET KLAAS

(KLAASKASMA@LIVE.NL)

CRANACHAN

Volgens mij is het beroep van keukenboer tegenwoordig het meest troosteloze beroep dat er bestaat. Een keukenboer zal best een goede boterham verdienen met het verkopen van keukens. Maar hoe gelukkig wordt hij daarvan? De meeste keukens die hij verkoopt dienen als vervanging voor een keuken die hij zelf of een collega enkele jaren daarvoor heeft geleverd. Die had nog jaren meegekund, maar de eigenaar is er flauw van. Of het huis waar de keuken in staat heeft een nieuwe eigenaar gekregen. En dan is er maar één optie; de keukens moet vervangen worden. Want het is niet helemaal de smaak van de nieuwe bewoners.

Vervolgens is de kans dat er in deze keuken gekookt wordt relatief klein. De meeste maaltijden van een gezin met een nieuwe keuken worden aangeleverd door een thuisbezorgend scooterjongetje. Er wordt niet eens water gekookt want dat komt kokend uit de kraan.

En dan gaan er ook al geruchten dat er voortaan veel appartemen-ten gebouwd gaan worden zonder de keukens, voornamelijk om het tekort aan elektriciteit te compenseren. Voor de mensen die daar gaan wonen is het niet erg. Die zijn toch niet van plan te gaan koken. Maar met de keukenboeren heb ik medelijden. Ook een beetje met mezelf trouwens. Als er geen keukens meer verkocht worden, wordt een receptenschrijver ook overbodig.

INGREDIËNTEN:

25 gram boter
100 gram poedersuiker
100 gram havermoutvlokken
250 gram mascarpone
3 deciliter slagroom
1 deciliter whisky
450 gram frambozen

BEREIDING:

Doe de boter samen met de poedersuiker en de havermoutvlokken in een pan. Roer dit op hoog vuur tot de vlokken krokant zijn. Laat dit afkoelen.

Klop de mascarpone met de room stijf. Voeg hier de whisky, 300 gram van de frambozen en tweederde van de havermoutvlokken aan toe. Spatel dit door elkaar maar probeer de frambozen zoveel mogelijk heel te houden.

Schep het mengsel in glazen. Verdeel de overgebleven frambozen en havermoutvlokken erover.

‘Ik stroop de hele stad af naar een nummer’
WILMA FEDDEMA

VRAAG VAN LEZER
WILLEM VAN ROSSUM:

WAAROM DUURT HET HERSTEL VAN HET STATION ZO LANG?

Door Andries Veldman • Foto: Simon van der Woude

‘Wat zijn dat toch slakken bij ProRail. Ze werken nu al jaren aan ons station en het schiet maar niet op. Kan Liwwadders niet eens informeren hoe het precies zit? Of hangen we an ‘e achterste tiet?’, aldus lezer Willem van Rossum.

De voorlichtster van ProRail aan wie we deze klacht voorlegden kwam meteen in actie. Jim van Leersum werd – woonachtig in Amersfoort, getrouwd met een Leeuwardense en tijdelijk verblijvend op een camping in Oudehaske - naar Leeuwarden gestuurd om de vraag van Willem van Rossum te beantwoorden. Op het terras van café Wouters, pal tegenover het station, krijgt Liwwadders het verhaal gedetailleerd te horen.

‘Ik hoop dat u even heeft’, begint Van Leersum zijn verhaal. ‘Er spelen in Leeuwarden een aantal projecten die te maken hebben met de herinrichting van het emplacement, de spoorverbinding met Groningen en de restauratie van de perronkappen en de stationsoverkapping. U noemde het jaartal 2017 als startdatum, maar we zijn al in 2016 begonnen. In dat jaar stond een grote schildersbeurt gepland. De aannemer tikte al snel door enkele kolommen waarop de perronkappen rusten. Na overleg en onderzoek werd al snel becijferd dat de restauratie neer zou komen op een bedrag van 2 miljoen euro. De schilder liet ons weten dat hij die klus er niet bij kon hebben. Nader onderzoek volgde. De kappen stonden niet op instorten, maar bij windkracht 8 kwam de stabiliteit in het geding en zouden de perrons het spoor op kunnen waaien. Nieuw onderzoek wees uit dat restauratie 5 miljoen zou kosten. We besloten om het dakbeschot te verwijderen, wat leidde tot de aanzet van de totale renovatie van alle kappen. Dan spreek je over een paar honderd strekkende meter kap. Daar ben ik vanaf 2016 bij betrokken geweest. Delen van het station hebben we vervolgens ingepakt met platen polycarbonaat omdat dit rijksmonument gewend was om onder een beschermend dak te staan. In deze werkzaamhe-

Op 10 mei 1940 kreeg stationschef Blijham van de landelijke overheid de opdracht om het station te saboteren om de invallende Duitsers de voet dwars te zetten. Van Leersum: ‘Het is in twee opzichten een tragisch verhaal. Hij moest zijn levenswerk kapot maken en dat lukte hem ook nog niet eens. Met een locomotief wilde hij de perronkap over het spoor trekken, maar de ketting brak. Daarna liet hij enkele wagons bij de draaibrug in de Potmarge rijden. Je kunt dit rekenen tot de eerste verzetsdaden in ons land.’

den die doorlopend gemonitord werden door onderzoek van bureau Movares is veel tijd gaan zitten. Je hebt te maken met een kwetsbare spoorse omgeving en met allerlei zaken die gecertificeerd moeten worden. Het bijzondere aan station Leeuwarden zijn de specifieke halve maansikkelspanten. Die tref je nergens in Nederland meer aan, en al helemaal niet in functie. Op station Zwolle is nog een vergelijkbare spant te vinden, maar die is louter decoratief.’

Leeuwarden treft het omdat de sloopmode bij ProRail is verlaten. ‘Weghalen en opnieuw bouwen is niet meer in de mode. De blik is nu vooral gericht op renovatie en restauratie, bovendien hoeft dat in veel gevallen niet duurder uit te pakken.’ Hierop vormt Leeuwarden overigens wel een uitzondering. Daarover later meer.

‘In 2019 volgde de aanbesteding die naar Anton Rail & Infra ging. ProRail is eigenaar van het spoor en voert alles uit wat nodig is om treinen te laten rijden. Al het andere wordt door andere zelfstandige bedrijven uitgevoerd of door NS. Een jaar later brak corona uit. We konden minder doen, maar het onderzoekswerk ging door. Onze opdracht is ook

bepaalde zaken in de praktijk toch anders waren uitgevoerd. Ook hierna hebben we veel onderzoek verricht met name de kleurstelling. Met een scalpel zijn lagen verf verwijderd om te ontdekken wat de originele kleur van de kapconstructies is geweest. Dit is in samenspraak gebeurd met de monumentenafdeling van de gemeente Leeuwarden. Laagje voor laagje is dit onderzocht. Hiervoor is gekozen omdat we ervan uitgaan dat het station weer honderd jaar mee moet.’

om zo weinig mogelijk hinder te veroorzaken. Een treinvrijeperiode om grote werkzaamheden te verrichten moeten we bijvoorbeeld twee à drie jaar van tevoren aanvragen. In Leeuwarden hadden we ervoor gekozen om alles wat er was terug te brengen. We zijn nu bezig met de laatste loodjes. De perrons vier en vijf zijn in week 33 klaar.’ ‘Had het sneller gekund en ligt Leeuwarden aan de achterste tiet? Het had sneller gekund wanneer we het hele station dicht hadden gegooid. Daar hebben we niet voor gekozen. Het gaat toch om dagelijks meer dan 20.000 reizigers die het station Leeuwarden bezoeken. Leeuwarden gaf aanleiding om alle soortgelijke kappen in Nederland te

Tijdens de bouw is een fles gevonden waarin vier briefjes met de namen van drie postbodes en een conducteur: Arnoldus ten Hulscher, Lieuwe Brameijer, Rudolf Affolter en J. Postema. De originele fles met inhoud is te bekijken in het Spoorwegmuseum in Utrecht. Op de gevonden plaats, de horizontale ligger bij de achtergang bij de toiletten, is opnieuw een boodschap in een whiskeyfles verstopt, met hierbij een kopie van de briefjes uit 1891.

Jim van Leersum: ‘Eigenlijk moesten we met de keuze voor restauratie het wiel opnieuw uitvinden. De makers van de kolommen waren al met pensioen. Oude tekeningen van het station waren beperkt aanwezig en bleken deels onbruikbaar omdat

bepaalde zaken in de praktijk toch anders waren uitgevoerd. Ook hierna hebben we veel onderzoek verricht met name de kleurstelling. Met een scalpel zijn lagen verf verwijderd om te ontdekken wat de originele kleur van de kapconstructies is geweest. Dit is in samenspraak gebeurd met de monumentenafdeling van de gemeente Leeuwarden. Laagje voor laagje is dit onderzocht. Hiervoor is gekozen omdat we ervan uitgaan dat het station weer honderd jaar mee moet.’

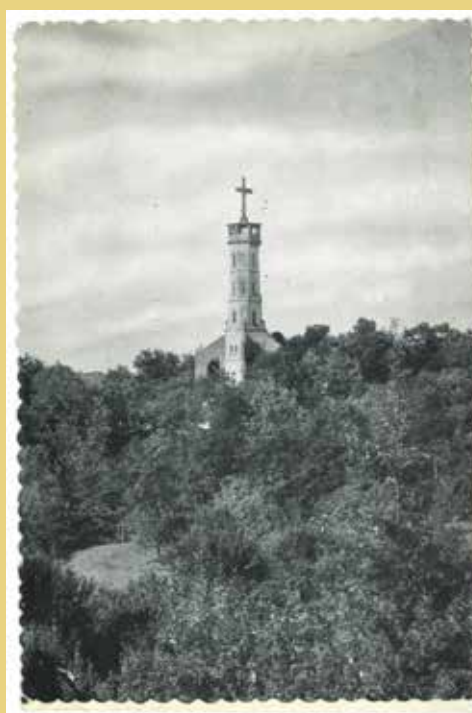
onderzoeken. Dan gaat het om, behalve Leeuwarden, Harlingen, Groningen en Alkmaar.’

Dat Leeuwarden ook niet aan de achterste tiet ligt, blijkt uit het verhaal van Van Leersum. ‘We hebben gekozen voor het terugbrengen van het station naar de laatste grote opknappbeurt, die in 1904 is geweest. Toen waren de kappen nog maar vijftien jaar oud. Tachtig à negentig procent van het ijzerwerk is hersteld en teruggeplaatst. Timmerlieden zijn bij botenbouwers in de leer geweest om het herstel van de dakconstructie van de centrale hal in de vingers te krijgen. De ijzeren kolommen zijn hergoten door metaalgietery Dekens uit Sappemeer. Bepaalde kolommen

deden ook dienst als waterafvoer. Die raakten verstopt of spatten uit elkaar bij vriesweer. De afvoerpijp zit nu naast de kolom. Met het herstel van de perronkappen is rekening gehouden met zuiging, uitzetting en krimp. Bij warm weer boven de 25 graden zet de perronkap veertien centimeter uit. Er is nu een uitsparing gemaakt om dit mogelijk te maken. Het gaat al met al om een hoop rekenwerk voor een paar kolommen. Vroeger maakten ze zonder berekening de constructie zwaarder. Toen we startten, wisten we niet goed waar we aan begonnen. Werkende weg hebben we veel geleerd. Het schilderswerk heeft 200.000 euro gekost. De overige werkzaamheden weet ik niet precies, dat bedrag ligt tussen de 30 en 40 miljoen euro.’

EN HET HOOFDGEBOUW, WAARAAN NOG STEEDS WORDT GESLEUTELD?

‘Ik ga nu een flauw antwoord geven: dat is niet van ons. Dat is van de NS. Ik denk dat wat nu onder de steigers vandaan komt nog niet het eindresultaat is. Daar komt vast nog een kleur overheen.’ Nog even Jim van Leersum: ‘Ik heb nog nooit tien jaar over een project gedaan. Nieuwe stations bouwen we sneller.’

HONDERDEN ANSICHTKAARTEN van Antiquariaat Friesland, onderdeel van **BOEKENPASSAGE DE RODE LOPER**, zijn te vinden in de Sint Jacobsstraat 32.

De Boekenpassage met bijna **10.000 BOEKEN** is iedere dag geopend. **NU OOK OP MAANDAGMIDDAG.**

ROORDABOUW

**GESPECIALISEERD IN VERDUURZAMING VAN GEBOUWEN
OOK AAN- EN VERBOUW VAN WONINGEN**

JUPITERWEG 22 LEEUWARDEN ■ T. 058-2136256 ■ WWW.ROORDABOUW.NL

Bedankt voor dit goede artikel. Graag lees ik meer van dergelijke stukken en daarom scan ik de QR-code en maak direct 1,50 over op de rekening van Liwwadders

Tekst en foto: André Keikes

UN BITSJE FERTROUWEN GIEËN KWAAD

Als je mekaar niet meer vertrouwen kan, waar blijf je dan, zo is het toch meneer? Ja, zeker, daar heeft u een punt. Fijn, ik wist dat ik op u kon vertrouwen. Een mooie gedachte, nu de media ons willen doen geloven dat Poetin en zijn trawanten spoedig de Groningerstraatweg zullen binnenrollen. Ooit kwamen zo de bevrijders. Met een beetje vertrouwen laten we ons niet gek maken. En dat menselijke vertrouwen vind je in Leeuwarden meer dan je denkt.

We mogen niet over het hoofd zien dat we vandaag de dag veel minder vertrouwen in elkaar lijken te hebben. Kijk maar naar de massa camera's, deurbellen met video, buurt-apps tegen onguere onbekenden, tweefactor 'identificatie', kilometers Herashekwerk, 'buit eruit', anti-diefstalpoortjes, museumkluisjes en zichtbare en onzichtbare beveiligers. Zeker, had ik ook wel in de gaten hoor. Maar is dat voor een groot deel niet overgevaaid uit de Verenigde Staten, waar vrijwel iedereen paranoïde is? Door hun rare gedrag over te nemen, zwaar bewapende gield-

transporten bijvoorbeeld, krijgen we de indruk dat het hier ook downtown Chicago is, maar het is gewoon Liwwadden, man. Dus we mutte oek weer niet overdrive.

Toch doen we dat wel. En dat is best jammer, want kijk eens in verstilte dorpjes rond de stad, neem Jelsum, geen mens gaat daar op de Amerikaanse toer. Ook helemaal niet nodig. Dus waarom zou het een paar honderd meter verderop dan opeens zo anders zijn?

Op de vrijdagmarkt op het Zaailand lopen klanten even een rondje bij de altijd goed gevulde bakken fruit en groente van Theo Peters. Hij heeft het volste

vertrouwen in zijn klanten, die de appels en peren zelf in zakjes doen en netjes op hun beurt wachten om af te rekenen. De klanten vertrouwen op goede waar. Twee keer vertrouwen in de vrije Leeuwarder lucht. Geldt trouwens ook voor al die andere kramen. Of voor Toko Anadolu in de Nieuwe Oosterstraat, waar gemoedelijk gehandeld wordt zonder afschrikking in welke vorm dan ook. Zo was het en zo gaat het nog altijd.

Ga je ergens op een terras koffie drinken, dan gaat de klant ervan uit dat-ie krijgt wat hij besteld heeft, en graag nog warm ook. En de exploitant van de zaak dat je na het aangenaam verpozen keurig het verschuldigde bedrag betaalt. Zo ging het en zo gaat het nog altijd. Nou ja, je hebt ook zaken in de grotere buurstad waar je per qr-code moet bestellen en meteen ook maar betalen nog voor je iets gehad hebt. Ja, personeelstekort hoor je dan, maar dan neem ik liever

Ja, personeelstekort hoor je dan, maar dan een schilderachtige plek onder een boom n

een vouwstoeltje mee om op een schilderachtige plek onder een boom mijn koffie uit de termoskan te schenken. Het alergekste is nog wel dat je aldaar zelfs fooi mee kunt rekenen, al is de enige inspanning van de 'bediening' het op je tafel pleuren van wat jij digitaal hebt besteld en betaald. Dergelijke gekte ben ik in ons stadsje gelukkig nog nooit tegengekomen.

Akkoord, vroeger hing je je kleding en schoenen gewoon in het zicht aan een grote haak aan de kapstok als je te water ging in het verdwenen zwembad Nijlân. Tegenwoordig zijn kluisjes kennelijk onvermijdelijk. Er werd destijds wel eens een schoen vermist maar dat was dan een kwajongensstreek, geen moedwillige vernieling of verduistering. Of het nu wel tot kwalijke dingen met kleren op haken zou komen, weten we gewoon niet, de invoering van de kluisjes hebben die weg afgesneden. Maar oké, toen droegen we ook nog geen designerkleding, gewoon een broek en een trui.

Tussen vertrouwen en wantrouwen stonden ook talrijke oppassers. Een oppasser met pet bij de Kinderboerderij, geüniformeerde liftmeneren (zeker geen boys) in de twee liften van V&D, een oppasser in de Prinsentuin, een oppasser in het Rengerspark of in de speeltuinen van de stad, zoals aan het Oranje Nassau-park en de Achlumerstraat. Zulke aanwezigheid is allemaal wegbezuinigd en dan krijg je gesoademieter. Het begin van het tijdperk van de besmeuring en vernieling viel heel toevallig samen met de verdwijning van de oppassers. Er werden nieuwe 'oplossingen' bedacht: veel hekwerk, camera's, buurtapps, ja dat kan natuurlijk ook, al oogt het allemaal een stuk minder vriendelijk. En dat werkt gemeen door in de hele samenleving.

Vertrouwen is er in soorten en maten. De dappere mannen die werken aan de algehele verbouwing tot appartementen van het voormalige Girogebouw op één poot aan de Tesselschadestraat, staan, slechts beschermd door

VDMM
van der meulen metaal

Aan-/verkoop én recycling van oud ijzer en metalen voor bedrijf én particulier!

Einsteinweg 16
8912 AP Leeuwarden
+31 58 2130402
info@vdmm.nl
www.vdmm.nl

DUWEN

Ik neem ik liever een vouwstoeltje mee om op mijn koffie uit de thermoskan te schenken

een helm en een fluorescerend vestje, tientallen meters hoog te werken op een, van beneden af bezien, iel ogende steiger. Ze vertrouwen erop dat alles stevig staat en stevig blijft staan. Wij hopen dat met hen. Hetzelfde geldt voor de al even dappere werkers aan de hoge gebouwen van Koopmans Koninklijke Meelfabrieken, die we tegenwoordig in zuiver Fries Royal Koopmans moeten noemen. Man, man, wat een vertrouwen. En ondertussen nog je werk doen ook. Helmpje af hoor, voor elk van jullie.

Veel oude schepen in de stadsgrachten heten Vertrouwen. Gaat het om ons geliefde Opperwezen of moeten we die naam

misschien toch breder interpreteren? Niet iedere fiets zonder dikke ketting is in een oogwenk gestolen, niet iedere misschien wat ongewoon uitzierende medemens is griezelig, niet iedere ‘verkeerd’ geparkeerde auto is van een aso. Maar we worden natuurlijk niet erg geholpen met al die grote ‘systemen’, waarmee ons wantrouwen wordt aangewakkerd: de poortjes op stations en in supermarkten, sloten op vuilcontainers, op de benzinetank van je auto, veiligheidssluiten bij grote gebouwen, zelfs manshoge, spontaan claustrofobie opwekkende zwaar stalen tourniquette-draaideuren als je het vredige Bos van Ypey wilt betreden.

Dan vraag je je af of ons onderlinge vertrouwen niet langzaam wordt vermoord. Ja, ik hoor je wel, er zijn kwaadwilligen, moordenaars, dieven en wat al niet meer, maar hier in Nederland, in Friesland, in Leeuwarden? Stel je niet aan. Het valt hier echt nog wel een beetje mee. Al proberen ze ons op allerlei manieren angst aan te jagen. Morgen en de jaren daarna gaat de Vrouwenpoortsbrug gewoon weer open en dicht, verkopen Gerard en Niels Balk nog steeds kranten en tijdschriften en blijven hopen we gewoon hopen dat Cambuur promoveert naar de Eredivisie.

Eens een Leeuwarder...

Tekst en tekening: André Keikes

Wat is nou precies een bekende Leeuwarder? Sterker: wat is een Leeuwarder? Er zijn zo veel varianten. Je hebt fulltime-Leeuwarders, deeltijders, freelancers, neo-Leeuwarders, post-Leeuwarders, interim-Leeuwarders en ook would-be-Leeuwarders. Ik ken zelfs een Leeuwarder te Lelystad, die consequent Liwwadders praat met zijn (niet in Leeuwarden geboren) papegaai.

Ik teken ze in ons aller biotoop: de straten en stegen, kades, pleinen, huizen en gebouwen van deze stad. Ook stadgenoten die ons ontvallen zijn, maar door gerichte gebruikmaking van ons geestesoog blijven voortleven in de wereld van nu. Een Leeuwarder is, laten we het daarop houden, iedereen die ‘wat heeft’ met Leeuwarden. En verder geen gemopper, geklaag of kritiek op mijn keuze, die is wat-ie is, al had het natuurlijk ook een totaal andere selectie kunnen zijn.

DEEL 35 M. C. Escher

De hallucinerende werelden van graficus M. C. (Maurits) Escher fascineren miljoenen over de hele wereld al generaties. Escher werd in 1898 geboren in wat nu Nationaal Keramiekmuseum Prinsessehof heet: niet te missen in de Grote Kerkstraat. Hij bracht ook zijn eerste en daarmee levensbepalende kinderjaren in dit stadspaleis door, dat bijna een heel stratenblok met tuin omvat. Na zijn vroegste jeugd in Leeuwarden bezocht Escher talrijke plaatsen in de wereld, maar het ligt voor de hand dat zijn eerste herinneringen van blijvende invloed zijn geweest op zijn latere werk. Als museumbezoeker zul je in het Prinsessehof niet snel verdwalen, maar ronddwalend als kind in al die zalen en zaaltjes, trappenhuizen en gangen, zie je dat ongetwijfeld anders. Je staat en loopt, kruipt en ligt misschien ook wel eens op de grond, alles in je omgeving in je opnemend. Als museumbezoeker is het not done (waarom eigenlijk niet?) om er even bij te gaan liggen, maar dan zou je misschien ook wel even een Escher-momentje kunnen beleven, als je alle open trappen op de kop ziet, dan weer uit de grote ramen tuurt en een vlucht vogels voorbij ziet klapwieken. Op de kop nog wel, want je ligt er immers bij. Zo moet het haast wel begonnen zijn.

Prinsessehof / Grote Kerkstraat

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Van een medewerker • Beeld Anton Feddema

NEEMT GEMEENTE LEEUWARDEN OP DE JURIDISCHE KORREL

Eind vorig jaar besloot de gemeenteraad van Leeuwarden – na een langdurig, complex en ondoorzichtig besluitvormingsproces – in te stemmen met het voorstel van B en W om vlak onder de vliegbasis Leeuwarden een azc te vestigen. Projectontwikkelaar Zwanenburg mag als de drijvende kracht achter dit project worden gezien. In haar zienswijze op het voorstel van de gemeente vroeg het ministerie van Defensie om een toelichting op de positie van Zwanenburg in dit proces. De gemeente gaf hierop geen antwoord.

Er zijn in Liwwadders diverse artikelen verschenen over de gang van zaken in de Leeuwarder politiek rond het azc op deze ongeschikte locatie.

Het ministerie van Defensie en groepen bewoners zijn procedures begonnen tegen de besluiten van de gemeente. De procedures zijn gericht tegen de omgevingsvergunning voor het azc en tegen het Besluit Hogere Waarde van B en W.

Tot nog toe heeft de gemeente in haar berichtgeving via een nieuwsbrief aan bewoners nog niets meegedeeld over deze procedures en de argumenten van de partijen. Over de start van werkzaamheden door Zwanenburg (bomen rooien, sleuven graven, enz.) werden bewoners pas een dag van tevoren geïnformeerd. Als reactie hierop hebben partijen – als eerste Defensie – inmiddels een voorlopige voorziening gevraagd. Een voorlopige voorziening is een apart proces naast een bezwaar of een beroep. Het is een speciale maatregel zolang een beroep of bezwaar nog in behandeling is. Bijvoorbeeld uitstel van het kappen van een boom totdat er een beslissing is op het bezwaar of beroep.

STELLINGNAME DEFENSIE

Het is nogal ongebruikelijk voor overheden om tegen elkaar te procederen. Defensie benadrukt dit onder meer in het Aanvullend beroepschrift tegen het Besluit Hogere Waarde. Hieronder volgen enkele citaten uit dit Beroepschrift, waarin ook ongenoegen van Defensie over de werkwijze van de gemeente Leeuwarden tot uiting komt. Deze citaten geven een indicatie van de standpunten van Defensie.

ONDER (1):

Defensie vindt het belangrijk om toe te lichten waarom zij heeft besloten om beroep in te stellen tegen het omstreden besluit. Zij is zich bewust van haar bijzondere positie als overheidsorgaan. Het besluit om tot deze procedure over te gaan is dan ook niet lichtzinnig genomen. Het is evenmin ingegeven door een op het laatste moment veranderd standpunt over het voorgenomen project waartoe het bestreden besluit is genomen.

ONDER (6):

In aanloop naar de besluitvorming over dit project heeft veelvuldig ambtelijk overleg plaatsgevonden. De geluidgevoelige aard van het project zoals in de besluitvorming is terechtge-

komen was niet van het begin af aan duidelijk en wordt door verweerder (= gemeente, red.) nog steeds in het midden gelaten, zoals hiervoor benoemd. Het standpunt van Defensie is in al die tijd echter geweest dat het project wat haar betreft alleen doorgang kon vinden zolang het operationele functioneren van de vliegbasis niet zou worden belemmerd.

ONDER (7):

Defensie herkent zich gelet op het voorgaande niet in het beeld dat door enkele gemeenteraadsleden van Leeuwarden in de regionale media is geschetst dat zij de afgelopen jaren meermaals van standpunt is veranderd over het voorgenomen project. Ondanks de zienswijze van Defensie en het door het Rijk afgegeven standpunt heeft verweerder de bestreden besluiten doorgezet op een manier waardoor het operationele functioneren van vliegbasis Leeuwarden wordt belemmerd. Onder die omstandigheden kan het voor verweerder geen verrassing zijn dat Defensie zich genoodzaakt ziet rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze besluiten.

ONDER (8):

Defensie is wel verrast door de procedurele gang van zaken rondom het besluit. Defensie heeft als belanghebbende een

zienswijze op het ontwerpbesluit ingediend. Op grond van artikel 3.44 Awb had verweerder het besluit aan Defensie moeten toezenden. Het besluit bevat twee bijlagen, te weten twee versies van een akoestisch onderzoek van LPB sight. Deze zijn door verweerder niet gedeeld met Defensie. Dat geldt overigens ook voor de omgevingsvergunning, waartoe diverse bijlagen behoren. Door deze gang van zaken is de procesvoorbereiding van Defensie geschaad.

ONDER (12):

Uit het voorgaande kan redelijkerwijs worden afgeleid dat de omgevingsvergunning geen bewoning toestaat. Van woningen in de zin van Wgh kan dan geen sprake zijn. Het bestreden besluit is daarom genomen zonder dat daarvoor een wettelijke grondslag bestaat. Het bestaan van een deugdelijke wettelijke

grondslag is in ieder geval ontoereikend gemotiveerd. Het besluit komt daarom voor vernietiging in aanmerking.

ONDER (14)

..... Niet iedereen kan verzoeken om een BHW (Besluit Hogere Waarde). Dat is voorbehouden aan de beheerder van het industrieterrein (= in dit geval de vliegbasis, red.) De beheerder (de Minister van Infrastructuur en Waterstaat) is niet geïnformeerd over de genomen besluiten.

ONDER (26):

Anders dan verweerder meent, levert het bestreden besluit een belemmering op voor de activiteiten die op Vliegbasis Leeuwarden kunnen worden verricht. De toegestane geluidsbelasting vanwege de vliegbasis op de locatie van van het project wordt alleen gereguleerd door de geluidszone van 50 dB(A).. Deze geluidszone is onderdeel van verschillende bestemmingsplannen rond Vliegbasis Leeuwarden, waaronder het bestemmingsplan Leeuwarden Buitengebied de planregels verwijzen niet naar een 55 dB(A)-contour voor of na sanering, maar noemen als gezegd enkel de geluidszone.....

...IN HET KORT...

De communicatie tussen de gemeente Leeuwarden en bewoners van de gemeente Leeuwarden verloopt niet soepel. Er wordt veel verhulend taalgebruik gebezigd. Regelmatig wordt er belangrijke informatie aan de bevolking onthouden. Soms gebeurt dit bewust. Ook bij de mogelijke komst van een asielzoekerscentrum aan de mr P.J. Troelstraweg is de informatie van de gemeente Leeuwarden onvoldoende. De duidelijke tegenstellingen tussen de standpunten van Defensie en de plannen van de gemeente worden onvoldoende duidelijk gepresenteerd. Van een gemeente mag worden verwacht dat de inwoners optimaal en zonder sturing worden geïnformeerd.

Foto: Marchje Andringa

BOOTVERHUUR BONKEVAART

‘Ik praat sinds kort de halve dag Engels, Frans en Duits’

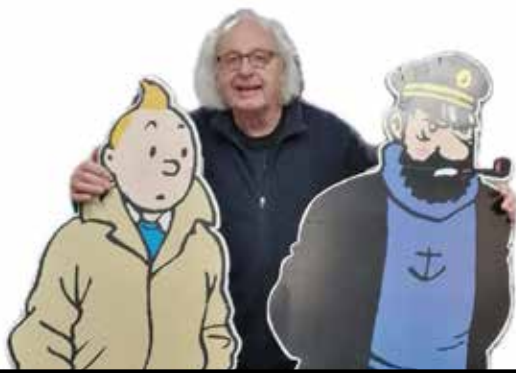
De verhuur van boten bij de Wirdumerpoortsbrug bij het Beursgebouw in Leeuwarden is een boppeslach. Remco Schaafsma is een tevreden man. Ruim een half jaar geleden sprak Liwwadders met de botenverhuurder en nieuwe exploitant van jachthaven De Grote Wielen, nu constateert hij dat de zaken boven verwachting gaan. ‘Negentig procent van de plaatsen in de jachthaven zijn bezet. Ik dacht eerder aan zestig procent.’

In de zomermaanden concentreert Schaafsma zich vooral op de verhuur van boten in de binnenstad van Leeuwarden. ‘Ik praat sinds kort de halve dag Engels, Frans en Duits. Om de haverklap komen er toeristen in-

formeren of ze een boot kunnen huren. Ze zien onze luxe sloepen liggen en willen meteen van wal steken. Mooi dat dit hier kan. Dit is een perfect plekje en ik nodig iedereen uit om eens te komen kijken.’

De boten van het bedrijf Bootverhuur Bonkevaart zijn allemaal te vinden op de website Bootverhuur Bonkevaart.nl. Remco Schaafsma: ‘Op onze website staat alle relevante informatie. Maar als je hier in de buurt bent, dan vertellen we je alles over het huren van onze boten en wat de mogelijkheden zijn. Ik zou zeggen: geniet van onze comfortabele en ruime elektrische sloepen met zwemplateau. Een vaarbewijs is niet nodig.’

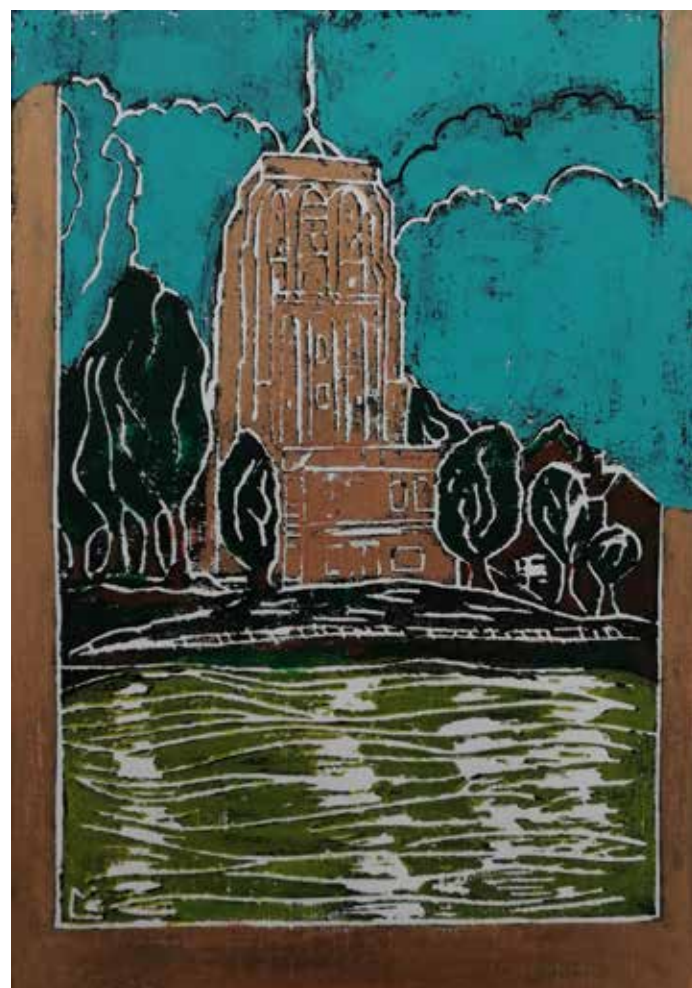
BEL 06-15668170 EN BOEK EEN SLOEP BIJ BOOTVERHUUR BONKEVAART

Martin van Seijen

Of ik nou in China rondloop of op de Leeuwarder Nieuwestad, overal ontdek ik bijzondere zaken. Een schilders oog ziet meer. Ik let op kleuren, verhoudingen en materialen. Kunst is de bewuste creatie van iets moois of betekenisvol, waarbij gebruik wordt gemaakt van vaardigheid en verbeelding. Daarmee vertel ik niets nieuws. Het nieuwe zit in de uiteindelijke verbeelding.

info@martinvanseijen.nl • www.derodehand.com

WAT IS HET MOOISTE DORP OP AARD? IDAERD! WAT IS ONS HET MEESTE WAARD? IDAERD!

Wat meteen opvalt als je vanaf Grou Idaerd binnenrijdt, zijn de mooie boerderijen rechts, gedrieën naast elkaar. Dat zijn de Trije Hôven. Alleen de middelste, die van de familie Nijdam, functioneert nog als agrarische maatschap. Links van Nijdam is Autoservice Bleijnga en rechts wordt particulier bewoond. Er was eertijds helemaal geen weg tussen Idaerd en Grou. Pas in 1952 kwam er een verbinding en daarvoor moest je van Idaerd via Reduzum en Irnsum naar Grou, of over het water natuurlijk. Nu is dat wel anders, je gaat weliswaar over een smalle weg, de Hôflânswei, maar na een scherpe bocht rijd je zo de Buorren van Idaerd in.

Door Bearn Bilker • Beeld: Anton Feddema

Ik wandel eerst even het bekende rondje rond de Gertrudiskerk. Het is een echte Friese kerk met zadeldaktoeren. De toren stamt uit de 15e eeuw en de kerk is betrekkelijk jong die staat er sinds 1774. Er liggen sarcofagen in de kerk, van kostbare Bentheimer rode zandsteen die uit de 12e eeuw dateren. Er ligt nog een graf van Carel van Roorda (1609-1670). Nee, niet die Karel van Roorda die tegen stadhouder Willem Lodewijk in opstand kwam. Deze Carel was grietman van Idaerderadeel en in zijn tijd een belangrijk politicus, zo iets als rekenmeester van Friesland en gedeputeerde.

Idaerd was dus ooit 'hoofdstad' van de grietenij/gemeente Idaerderadeel, in de Middeleeuwen had je verschillende spellingen, maar Edawerderadeel, genoemd naar de terp van Eda, klinkt wel heel mooi. Er zijn zes gebrandschilderde ramen van glasschilder

der Ype Staak (1717-1808), over de familie Van Scheltinga en eentje over de schoolmeester en ontvanger en eentje over de toenmalige predikant. In de grafkelder ten noorden van de kerk liggen leden van de familie Van Scheltinga, Bergsma (van de regentenfamilie), Vegelin van Claerbergen en Lobij van Troostenburg de Bruijn. Verder valt op dat er op het kerkhof nogal wat Hornstra's ter aarde zijn besteld. Dezelfde Carel van Roorda bouwde in 1652 Friesmastate, een classicistisch landhuis, maar daarvoor was er al eerder een state, van de familie Friesma. Op Friesmastate woonden steeds grietmannen van Idaerderadeel: Roorda, Bergsma en vooral enkele generaties Scheltinga. In 1881 werd dit landhuis weer afgebroken. Friesmastate lag aan wat nu de Friesmawei is en dan in de buurt van het kruispunt aan de weg naar Reduzum, de weg die Carel van Roorda al had laten aanleggen.

Idaerd heeft een openbaar toilet in het dorp! Deze unieke voorziening wordt nergens aangegeven, maar bestaat wel degelijk.

Tegenover de kerk staat It Lokaal. Dat behoorde ooit aan de kerk, maar fungeert nu als dorpshuis.

Daar op straat tref ik Wim Zondervan. Hij doet even zijn ronde en loopt dan weer terug naar zijn woning aan de Friesmawei. Hij heeft op diverse plaatsen gewoond, zoals Menaam en Augustinusga en nu alweer veertien jaar in Idaerd. Nee, hij wil hier niet meer vandaan, het dorp is in één woord te typeren: rust. Heerlijk rustig is het hier, hij heeft een weids uitzicht en kan doen en laten wat hij wil, geen burenruzies, geen burenoverlast, je kunt gaan barbecueën wanneer je wilt en je kunt overal snel naartoe. Hij zwemt graag en moet dan naar De Blauwe Golf in Leeuwarden of het Kalverdijkje. Er gaan meer mensen zwemmen vanuit deze omgeving en die moeten allemaal naar de Blauwe Golf, dus helemaal naar de noordkant van de stad. Waarom

*Met het toneel is
zowat iedereen wel
verbonden*

is er geen zwemvoorziening aan de zuidkant? Het wordt steeds actueler volgens Zondervan, want Leeuwarden bouwt alleen maar in zuidelijke richting.

Idaerd heeft architectonisch gezien enkele heel mooie boerderijen in de dorpskern. Vooral de fronten zijn het aanzien waard. Ik bel aan bij mevrouw Anneke de Vries-van der Iest en ik mag meteen naar binnen. Daar snort de kachel heel aangenaam, want het is behoorlijk fris buiten. Ze kent mij nog van de periode Tryater, het bekende Friese toneelgezelschap, waar ik toen voorzitter van was en zij en haar man Fokke de Vries vrijwilligers. Fokke is in 2022 overleden. Hij had ook wel eens een klein rolletje. Toneel was zijn lust en zijn leven. Het begon allemaal bij de werkgroep van Pyt van der Zee ('Pyt Zee').

Idaerd heeft een bloeiende toneelvereniging: 'De Vriendenkring', en die is er al sinds 1866. De traditie schrijft voor dat de notulen schriftelijk worden opgesteld en dat die steeds worden voorgelezen, al sinds 1899. Met het toneel is zowat iedereen wel verbonden. De meeste spelers komen uit Idaerd en Eagum. Eind januari zijn de opvoeringen van het dan weer ingestudeerde stuk. De try-out voor de school De Trije Doarpen, dan de avond voor de jongeren en de derde keer voor de ouderen. Anneke's man speelde altijd mee. Ook

!!JA, IK WIL!!

**EEN ABONNEMENT OP HET STADSBLAD LIWWADDERS
EN ONTVANG DE KRANT IN DE BUS + KORTINGSBONNEN**

**MET EEN ABONNEMENT ONDERSTEUN IK DE REDACTIE, DIE TIEN KEER PER JAAR EEN
INTERESSANTE KRANT MAAKT EN BOVENDIEN EEN DAGELIJKSE NIEUWSWEBSITE VERZORGT.**

**IK MAAK 40 EURO (INCLUSIEF VERZENDINGSKOSTEN) OVER OP REKENINGNUMMER
NL 88 RABO 0355 1954 96 T.N.V. STICHTING LOODS 50 VOOR ONDERZOEKSJOURNALISTIEK.**

**KRANT AAN HUIS • EXTRA SERVICE • VERGEET UW ADRES NIET TE VERMELDEN
MAIL UW ADRES NAAR DON.LIWWADDERS@GMAIL.COM**

**STADSBLAD LIWWADDERS: AL 25 JAAR EEN PODIUM VOOR ONDERZOEK, HISTORIE,
HUMAN INTEREST, COLUMNS EN SPRAAKMAKENDE ACTIVITEITEN.**

**'Gelukkig in deze krant niks
over Max Verstappen'**

SAAKJE ZIJLSTRA

ONZE SERIE OVER LEEUWARDER DORPEN: IDEARD

haar schoonmoeder stond al op toneel, evenals haar twee dochters en nu ook enkele kleinkinderen. En zichzelf? Nee, één keer moest ze invallen, doodnervuus, dat nooit weer. Fokke was er echt trots op om mee te maken dat ook zijn kleinkinderen op toneel zaten. Anneke komt uit Grou, leerde haar man op haar zestiende kennen. Ze heeft altijd gewerkt. Begon ooit als monsterneemster bij de melkfabriek te Grou. Meestal ging ze toen op de fiets. ‘s Winters op de schaats. Ze moest weer thuiskomen toen haar vader ziek werd en haar moeder haar nodig had. Daarna vertrok ze naar Nijverdal. Ze ging werken bij de OAD (Overijsselse Autobus Dienst), in een prachtige omgeving. Dat beviel haar goed maar ze werd door haar vader teruggeroepen, want moeder was in verwachting. Er kwam nog een zusje dat 20 jaar jonger was dan Anneke. Daarna vertrok ze in 1966 naar Ferwert om bij de veearts te gaan werken, ook dat beviel haar erg goed. Toen trouwde ze met Fokke en kwam in dit huis terecht. De grasdrogerij van Idaerd speelde een hoofdrol in hun leven. Fokke werkte daar altijd al. Nadat in 1971 en 1974 hun twee dochters waren geboren ging ook Anneke

HET MOOIE RUSTIGE DORP BESCHIKT OVER EEN GEDICHT WAARUIT BLIJKT DAT MEN WEL ERG TROTS IS OP IDAERD. EEN PAAR ZINSNEDEN DAARUIT GEEFT WEER HOE ZELFVERZEKERD MEN DAAR IS:

Wat is het mooiste dorp op aard? Idaerd!
Waar speelt men ‘s winters gaarne kaart? Idaerd!
Wat staat op elke wereldkaart? Idaerd!
Waar wordt geen oorlog ooit verklaard? Idaerd!
Waar is de jeugd nog nooit ontaard? Idaerd!
Waar fokt men nog het Friese paard? Idaerd!
Dus gaat ons boven Raad en Schraard,
Wijtgaard, Birdaard, Hijlaard of Baard,
Idaerd! Idaerd! Idaerd! (2x)

...

En zo zou ik er zelf nog aan toevoegen:

...

Waar heerst nog echte vrede op aard? Idaerd!

werken bij de grasdrogerij. Ze deed daar de loonberekeningen (wie had dat ooit van haar verwacht?) en alle overige financiële zaken. ‘Myn man wie myn baas.’ Thuis hadden ze twee telefoons: zakelijk en privé. Idaerd had een wat andere grasdrogerij dan elders in Friesland. Er werd niet hoger gestookt dan 150 gra-

den, zo kon het eiwit mooi opvangen worden voor veevoer. In andere drogerijen werd er in een trommel gedroogd en dan moest er wel tot 1000 graden worden gestookt en dat verspreidde de bekende grasdrogerijlucht. Die lucht had je nooit in Idaerd. De grasdrogerij, die in 1941 startte, ging in 2000 dicht.

Wat is er speciaal aan Idaerd? Idaerd betekent ‘in stikje rêst’ aldus Anneke de Vries. Voor haar zelf is het ideaal, want haar dochter met gezin woont pal naast haar. Het dorp kent nu wel meer inwoners van buiten, die ook wel eens na enige jaren vertrekken. Destijds was het dorp heel hecht en had je zorg voor elkaar. In 2013 waren er nog zo’n 100 inwoners, nu 80. Er zijn 36 woningen, bijna allemaal koopwoningen met een gemiddelde WOZ-waarde van 333.000 euro, dat is de laatste jaren flink gestegen en is ook best hoog te noemen. Idaerd telt 60 personenauto’s en heeft 20 gevestigde bedrijven.

Anneke weet nog heel goed dat er twee kruidenierswinkels waren. Ook in hun eigen huis was een kruidenierswinkel met foerage. Er was toen ook nog een bakker, die is in 1969 gestopt. Alles ging hoofdzakelijk over het water, de grytte sleat. We kijken door het achterraam van Anneke uit op de vaart. Er waren acht boerderijen met arbeiders. Nu doet de boerenhulp het werk of de boer doet alles alleen.

De kinderen gingen naar school in Reduzum, De Trije Doarpen Skoalle, de openbare school.

Op dit moment zijn er geen schoolgaande kinderen en dus rijdt er geen busje, maar er zijn drie jonge stellen in het dorp komen wonen, dus wie weet gaat het busje straks weer rijden. De kerk is gesloten. Friens en Idaerd waren kerkelijk met elkaar verbonden en sinds een paar jaar is daar Reduzum bijgekomen. Er is geen predikant meer. Zijzelf voelt zich verbonden met de Fermanje (Doopsgezinden) in Grou en daar kerkt zij nu ook, dat is een hechte gemeenschap. Idaerd heeft naast de toneelvereniging ook nog een vrouwenvereniging met 15 leden, een kaart- en een biljartclub. De kaartclub heeft twintig leden en die komen één keer in de veertien dagen bijeen. In 2006 kwam er een jeu-de-boulesbaan.

Hoe is het hier met de criminaliteit? In het dorp zelf is er weinig van te merken. Maar er valt ook een deel van de A-32 onder Idaerd, dus van verkeersongevallen wil nog wel eens sprake zijn. In 2023 waren het er dertien, en in 2019 maar liefst zeventien ongelukken. Het rijden onder invloed scoort eveneens hoog. In 2024 was er sprake van drie misdrijven, dat maakte de score ineens erg hoog.

UW OPTICIEN AAN HUIS

Voor een afspraak of meer informatie belt u met 0518-850125 of kijk op de website: www.thuisopticiensfriesland.nl

PERSOONLIJK INTERIEURADVIES

Maak een afspraak voor een **Design Date** en ontvang onze gratis stijlgids.

DE BOER

WOONPROFESSIONALS LEEUWARDEN

SCHRANS 131 | 8932 ND LEEUWARDEN
WWW.WOONPROFESSIONALDEBOER.NL

‘Het was weer een mooi Hollands haringfeest’

SCHOOTSTRA VISSPECIALIST

Advertorial • Foto: Marchje Andringa

‘We gaan er weer een mooi Hollands haringfeest van maken.’ Dat was de inzet van Henri en Sonja Terpstra van Schootstra Visspecialist in de Schrans. Onlangs presenteerden ze de eerste Hollandse nieuwe haring met muziek, ter verhoging van de feestelijkheden. Henri: ‘We merken dat het vieren van de komst van de eerste Hollandse nieuwe haring een beetje in het slop zit. De aandacht is verslapt voor dit bijzondere moment en daar leggen we ons niet bij neer. Als visspecialzaak houden wij van deze traditie en daarom zetten wij ons beste beentje voor om er een echt evenement van te maken.’

De drukke zaak aan de Schrans wordt ook wel ‘de parel van het Noorden’ genoemd en dat heeft te maken met de rijke geschiedenis van de ‘visfamilie’ Schootstra. ‘Die naam gebruiken we onder ons omdat iemand ooit in onze zaak een parel in een oester heeft aangetroffen.’ Schootstra klinkt na ruim 108 jaar nog altijd als een klok.

‘Met onze culinaire achtergrond mag je best iets van ons verwachten.’ Sonja heeft na het afronden van de hotelschool in diverse topzaken in de Elzas en de Provence gewerkt, waaronder sterrenrestaurant Chambard in Kayzersberg. Terug in Nederland trof ze in kasteel Hotel-restaurant ‘t Kerkebosch in Zeist Henri, die daar werkte als maître d’hôtel.’

Woensdag 18 juni werd de Hollandse nieuwe haring met muzikale omlijsting geserveerd in en voor de winkel en een dag later werden de eerste exemplaren op het provinciehuis aangeboden aan gedeputeerde Sijbe Knol en wethouder Hein de Haan. ‘We zijn benieuwd hoe vet de omega-3 haring is.’

De rijke horeca-loopbaan van Henri begon in de officiersmess van vliegbasis Leeuwarden en besloeg daarna nog diverse hoogaangeschreven bedrijven

overall in Nederland, zoals Landgoed Lauswolt in Beetsterzwaag. De twee werkten ook nog vier jaar als bedrijfsleiders bij Van den Bergstate aan de Verlengde

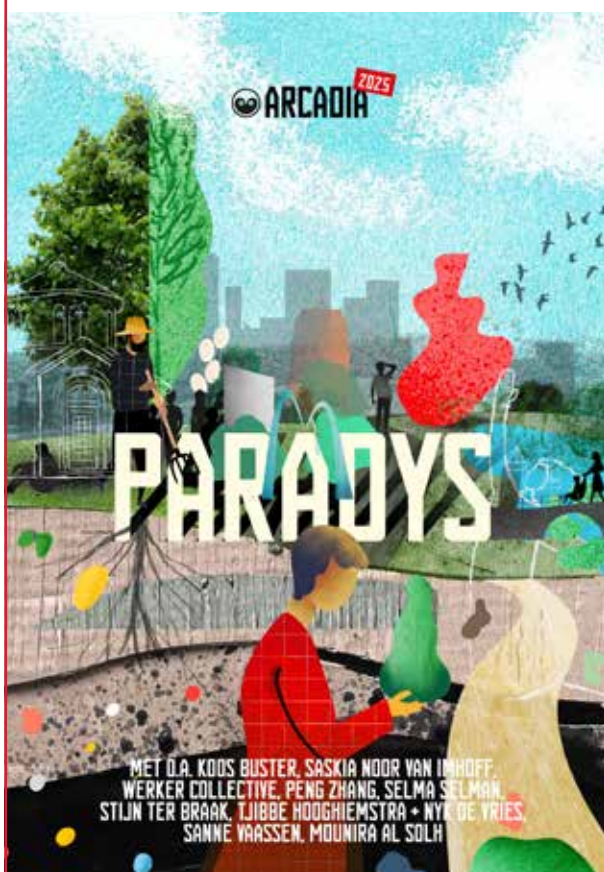
Schrans in Leeuwarden. ‘Wat we in die zaken lieten zien, doen we nu in het klein maar met evenveel toewijding in onze zaak aan de Schrans 119, die we in

september 2020 van de familie Schootstra hebben overgenomen.’ In dat licht is specifieke aandacht voor de nieuwe haring een vanzelfsprekendheid.

‘Specifieke aandacht voor de nieuwe haring’

NIEUWS KUNSTRROUTE VAN ARCADIA

PARADYS IN HET NATUURMUSEUM

Paradys neemt je mee op een kunstroute door het hart van Leeuwarden. Ontdek hoe (inter)nationale en lokale kunstenaars uit Fryslân het thema ‘grûn’ onderzoeken en vertalen naar inspirerende kunstwerken. De route start en eindigt in Bouwurk, op het Oldehoofsterkerkhof, het kloppende hart van Paradys. Vanaf hier word je meegenomen langs indrukwekkende en diverse werken verspreid over de stad. Eén van de installaties is te zien in het atrium van het Natuurmuseum: Fountain of Heartbeats door Sanne Vaassen.

FOUNTAIN OF HEARTBEATS

De hartslag van dieren kan van soort tot soort sterk verschillen. Mensen hebben een hartslag tussen de 60 en 100 slagen per minuut. Kleine dieren, zoals muizen en hamsters, hebben een hartritme van maar liefst 400 tot 600 slagen per minuut, bij olifanten is dat met rond de 30 een stuk trager. Sanne Vaassen laat deze hartritmies samenvloeien in haar waterinstallatie Fountain of Heartbeats. Vaassens installatie bestaat uit een reservoir van waaruit water wordt gepompt door verschillende metalen buizen. Elke buis vertegenwoordigt een belangrijk dier uit het specifieke ecosysteem waar de installatie op dat moment staat. Vanuit de buis druppelt het water in het ritme van de hartslag van het desbetreffende dier. De druppels vallen op een klankkast waardoor het ritme van hun hartslag hoorbaar wordt. Samen vormen de druppelde buizen, en dus de kloppende harten, een melodie. Met deze installatie als geheel benadrukt Vaassen aan de ene kant de kwetsbaarheid van elk afzonderlijk dier, maar laat ze ook zien én horen dat elk ecosysteem een subtiel afgestemd geheel is, waarin geen stem gemist kan worden. Sanne Vaassen neemt mede deel aan Paradys als winnaar van de derde Symbio Kunstprijs.

PRAKTISCH

De installatie in het Natuurmuseum kun je gratis bekijken op vertoon van de Paradys plattegrond. Wil je ook de rest van het museum bekijken, dan kun je een entreekaartje bij de balie kopen. Het museum is geopend van dinsdag tot en met zondag, tijdens officiële schoolvakanties regio Noord ook op de maandagen.

De installatie is eerst te zien op Oerol en staat van 25 juni t/m 24 augustus in het Natuurmuseum (iets later dus dan de andere kunstwerken van Paradys die vanaf 14 juni te zien zijn).

GRATIS DINSDAG

IN 2025 GELDT DE GRATIS DINSDAG OP ALLE DINSDAGEN DIE BUITEN DE OFFICIËLE VAKANTIEPERIODES REGIO NOORD VALLEN (ZOALS GEPUBLICEERD OP DE WEBSITE VAN DE RIJKSOVERHEID). JE KUNT OP DEZE DAGEN EEN RITJE IN DE ONDERWATERSAFARI (4+) MAKEN VOOR €1,- P.P.

DAGBOEK VAN EEN BURGEMEESTER

Dinsdag

Wat loopt het allemaal van een leien dakje! Fijn om aan een leeg bureau in de krant te lezen dat de provincie Fryslân, net als mijn eigen gemeente, er financieel warmpjes bij zit. Bij de provincie spatten de euro's bij de plinten op en gedeputeerde Eke gaat nu op zoek naar een iconisch investeringsproject. Ik heb daar zo mijn bedenkingen bij. Tegen de wethouders Hein en Hein, die ook altijd bruisen van enthousiasme, heb ik gezegd: geen malle fratsen. We hebben onze handen al vol aan het mage-re kunstproject bij de Oldehove. Eerst maar eens kijken hoe dat afloopt. Alsjeblieft niet meer gekkigheid. Ik ga daar helemaal niet over, maar heb toch de stellige indruk dat mijn advies niet aan dovemansoren is gericht.

De provincie wil met dat nog te bedenken iconische investeringsproject het verschil maken, lees ik in mijn gewaardeerde dagblad. Welk verschil? Het verschil tussen wie en wat? Jammer dat ik daar nou niks over lees. Met Groningen? We kunnen onze energie en pecunia toch beter besteden? Ik mag hopen dat gedeputeerde Eke snel met beide beentjes op de vloer belandt. Hier komen alleen maar ongelukken van. Ook tegen wethouder Hein van de centen heb ik gezegd: pas nou op met die meer dan sluitende begroting. Straks komt de

roep om het geld terug te storten naar waar het vandaan komt. Dan zijn we mooi in de aap gelogeerd.

Ook las ik dit weekend een geweldig interview met kinderarts Pieter Sauer. Chapeau! Wat haalt die man de boel overhoop. Als bestuurder ervoer ik een lichte vorm van plaatsvervangende schaamte. De crux van het verhaal: overheid negeert wetenschap ten koste van onze gezondheid. Ik kreeg meteen een déjà vu en ook terstond pijn in de buik, terugdenkend aan onze minister van volksgezondheid Gerda Verburg, die in het kabinet Balkenende IV bij de Q-koortsaffaire onverfrozen de economie boven de volksgezondheid stelde. Sauer stipte de heikele zaken één voor één aan. Waarom wordt zo'n man niet eerder aan het woord gelaten? Over landbouwgif waar we ziek van worden, levensbeëindiging bij doodzieke kinderen, luchtverontreiniging, bodemverontreiniging, beroepsziekten, fijnstof en wethouders die ondanks waarschuwingen op hun handen blijven zitten. Zal ik Erik K. opdracht geven om het artikel in te laten lijsten en op te laten hangen op de kamers van onze wethouders? Zou het opportuun zijn om mij zo te laten gelden? Ik moet er nog even een nachtje over slapen. Eerst maar weer eens met de hermandad bellen om

uit te vinden of ze de brand van mijn auto al hebben opgelost. Dat zouden ze verdulleme toch zo langzamerhand wel in kaart hebben moeten kunnen brengen? Waarom duurt dat toch zo lang?

Woensdag

Zal ik maar weer eens een telefoontje plegen naar de Omrop? Er is vast wel een futiele aanleiding daartoe. Je moet als bestuurder toch een beetje in beeld proberen te blijven. Als

'Alsjeblieft niet meer gekkigheid. Ik ga daar helemaal niet over'

Erik K. ze belt staan ze in no-time voor de deur. Straks zijg ik nog ongemerkt weg in dit moeras. Het idee dat ik niet terug zou willen naar mijn geliefde Den Haag om daar een dienen-de functie te vervullen, behoeft toch enige nuance. Als mij de vraag wordt gesteld of

ik hier als bestuurder aan zou willen blijven, kan ik moeilijk in alle eerlijkheid zeggen: liever niet. Bij de minste of geringste twijfel ben je weg als bestuurder, dan heb je je ontslagbrief al te pakken. Dat zou een grove smet betekenen op mijn conductestaat. Maar om nou à priori uit te sluiten dat, wanneer er een beroep op mij wordt gedaan om in het landsbelang deze mooie stad in te ruilen voor de Hofstad, en ik daarop zou ingaan, is ook weer zoets. Ik worstel met dit vraagstuk. Het had daarom

geen kwaad gekund als de Omrop net even iets meer aandacht had besteed aan mijn historische bezoek aan Canada, waar ik de strijders die zich 80 jaar geleden hebben ingezet voor onze bevrijding heb herdacht. Een gezagsversterkende actie kan nooit kwaad. Dat ze in Den Haag zeggen: hè, die hebben we ook nog. Erik maar vragen om even te bellen. Arno had zich met Eke laten afvaardigen naar de Faeröer eilanden, weer iets met taal. Die komt geen aandacht tekort. Zijn het niet de vogeltjes die aandacht behoeven, dan is het wel de taal. De Omrop is altijd druk in de weer bij het Bevrijdingsfestival. Waarom wordt er zoveel aandacht besteed aan dat met patat en bier overladen 'festijn' vergeleken met die voor de ceremoniën rondom onze Canadese bevrijders, een viering waarbij nota bene de hoogste gemeentelijke functionaris (namelijk ondergetekende) acte de présence gaf? Ik zal Erik daar maar eens poolshoogte laten nemen.

Ik voel me af en toe een kleine zeevogel, een Laurus glaucoides, ook wel kleine burgemeester geheten. Overigens behoort de kleine burgemeester niet tot de bedreigde vogelsoorten. Dat is wel weer jammer, dan had de Omrop zeker rap op de stoep gestaan.

EEN NIEUWE AFLEVERING VAN MIJN DAGBOEK LEEST U OP LIWWADDERS.NL. BELEEFD AANBEVOLEN.

5 juli 2025 t/m
4 januari 2026

dmdebuitenplaats.nl

The Mucha Experience

DRENTS MUSEUM

De Buitenplaats

VERENIGING PLATFORM EÉN- EN TWEEPERSOONS-HUISHOUDENS LEEUWARDEN (VERENIGING P.E.L.)

Zoals de naam al aangeeft waren de werkzaamheden oorspronkelijk vooral gericht op de kleinere huishoudens (deze verkeerden indertijd in een nogal beroerde positie met meer dan 7000 woningzoekende een- en tweepersoonshuishoudens op de wachtlijst van de woningcorporaties).

De laatste jaren is het PEL zich, naast de oorspronkelijke taak, ook steeds meer gaan richten op de thema's sociale zekerheid, armoede en tweedeling, naar aanleiding van de steeds stijgende woonlasten.

**PROBLEMEN
MET VERHUURDER?
WONINGTOEWIJZING?
UITKERING? AANVRAAG
MINIMAREGELINGEN?**

BEL SNEL PEL!

058-2671636 OP WERKDAGEN
VAN 14.00-17.30 UUR. B.G.G.
MAIL VERPEL@ONLINE.NL

‘Zuidlanden is het grootste financiële risico dat de gemeente loopt’

Door Henk Weiland • Beeld Anton Feddema

Woensdag 18 juni vindt er een besluitvormende vergadering plaats in de gemeenteraad. Een van de onderwerpen is de hercalculatie van de grondexploitaties 2025. Een hamerstuk dat meestal met algehele goedkeuring snel van de agenda wordt afgevoerd.

Mocht de gemeenteraad hier weinig aandacht aan besteden, toch is het interessant genoeg voor de inwoners van Leeuwarden om hier kennis van te nemen. Met name wat de grondexploitatie van de Zuidlanden aangaat, het nieuwe stadsdeel ten zuiden van het Van Harinxmakanaal.

Elk jaar vindt er een herberekening plaats wat betreft de verwachte kosten en opbrengsten van de gebiedsontwikkeling in de Zuidlanden. Tegelijkertijd is het ook een prognose wat de uiteindelijke opbrengsten zullen zijn wanneer de bouw voltooid is. De geplande einddatum van de realisatie van de totaal ruim 5600 woningen is 31 december 2039. Het aantal woningen dat nog gebouwd moet worden is 3900.

De herberekening van de totale investeringen gedurende de hele looptijd komt uit op een bedrag van 462.153.065 euro. Dat zijn kosten die verband houden met onder andere de aankoop van de grond, het bouw- en woonrijp maken, de plankosten en de rentelasten.

Twee derde van de woningen moet nog gerealiseerd worden, waarbij er nog maar afgewacht moet worden of er nog wel vraag naar is

Daar staan de opbrengsten tegenover, te weten de verkoop van de grond en een rijksoverheidssubsidie. Het totaal van de opbrengsten is een bedrag van 452.273.396 euro.

Een verlies van bijna tien miljoen, waarop nog een herberekening volgt waarin rente en inflatie worden meegenomen,

zodat het nadelige verschil op eindwaarde in 2039 uitkomt op een bedrag van 52 miljoen, terwijl in 2024 nog sprake was van een kleine plus van 0,08 miljoen.

Verlies van 52 miljoen euro aan publiek geld

Het uiteindelijke verlies, boekhoudkundig gezien, beperkt zich tot een bedrag

van 5,2 miljoen. Wanneer we kijken naar het totale bedrag dat aan gemeenschapsgeld verloren is gegaan komen we uit op een bedrag van 52 miljoen.

Ten eerste is er het bedrag van 30 miljoen dat in 2010 door de gemeente als verliespost is afgeschreven tijdens de kredietcrisis. Daarnaast maakt een nog te

liwwadders * **BEZOEK DAGELIJKS ONZE WEBSITE **LIWWADDERS.NL**** **VOOR HET FIJNE LIWWADDER NIEUWS**

Al 26 jaar iedere dag verse berichten

* **HALBE KUIPERS** van de Tsjessingawei, even boven Leeuwarden bij de vliegbasis, onderzoekt allerlei alternatieven om zijn woongenot te redden nu de komst van de verlenging van een startbaan nabij is en defensie geen duidelijkheid wil verschaffen over hoe en wat. Kuipers was danig teleurgesteld in de nietszeggende informatie die de mannen in uniform in het WTC voor de bewoners hadden (zie Omrop Fryslân). Kuipers zit niet stil en heeft inmiddels zijn gevechtstenuw aangetrokken (zie foto). Ik ken mien hús as B&B an vliegtuigspotters anbiede. Maar un betjer idee is fansels om de ambassade fan Rusland un aanbod te doen. Mien hús is de perfecte spionaasjelokaasje. Aldus het strijdbare oud-lid van de CPN. Ik hew noch post rondbracht bij **JOOP DEN UYL** in Amstelveen. Der groeide ut weed in 'e binnentún. Ik kreeg altyd un bakje koffie, heel anders dan bij sien buurman **WILLY WALDEN** (Snip en Snap). Nooit koffie had bij Snip, of was ut Snap?

* We misten bij het nieuwe fietsbeleid en de actuele discussie rond het stallen van fietsen en het bekeuren van fietsers in de binnenstad de Fietsersbond. Die hield zich stil. Maar we weten nu waarom. Bij het Leeuwarder fietsbeleid zit Fietsersbondvoorman **KEES MOURITS** aan het stuur en wethouder **EVERT STELLINGWERF** (GroenLinks) zit op de pakjesdrager. Blijmoedig genietend van een kibbeling met patat op het terrasje van Vis en Dis (samen met **COR KRAAIJEVELD**, voorheen van het fietsenstandaardbedrijf Idee-Fiks) aan de Tuinen vertelde Kees hoe de hazen hier lopen. 'De mobiliteitsnota waar wij een belangrijke stem in hebben wordt gewoon uitgevoerd.' En soms moet Kees de wethouder even herinneren aan wat er allemaal in de nota staat. Mourits vertelde dat 'de knip' voor het station komt, waardoor doorgaand autoverkeer onmogelijk wordt, er een aanpassing wordt uitgevoerd bij de spoorwegover-

gang in de Schrans en dat de fietsenstalling in de Sint Jacobsstraat gewoon open blijft. Tevreden gingen de mannen na deze mededelingen verder met hun kibbeling. We zijn nog lang niet bij het verhaal van **CARLO VAN DE WEIJER**, directeur smart mobility aan de TU Eindhoven, die onlangs de scheve verhouding in investeringen in voorzieningen voor fiets- en autoverkeer in het Financieel Dagblad in de schijnwerper plaatsten.

* **JACKIE VAN CLEEF**, voorheen van de Spare Rib Express, heeft moeite om de dag door te komen. Dat vertelde hij uw verslaggever ter hoogte van de Febo aan het Ruiterskwartier. Twee jaar geleden droeg hij de zaak over aan **KLAAS EN JEANNETTE SIDERIUS**. Nou weet ik niet wat ik met mien frije tiid dûn mut, aldus de topondernemer. Samen met zijn vrouw Wilma startte hij twintig jaar geleden met het destijds nieuwe fenomeen

vleesrijke-ribben-met-een-auto-aan-de-man-brengen. Het werd een doorslaand succes. Er reden op het laatst meer dan twintig autootjes ribben te bezorgen. De omzet steeg van 3000 euro in de week naar 1,3 miljoen in het jaar. En nou weet ik niet wat ik dûn mut. Ik zou het wel weten.

* Misschien een tip voor **JACKIE**: een bezoek aan de beeldbank Leeuwarden in beelden van de gemeente Leeuwarden en eens kijken of alle kunstwerken er nog wel staan.

* Het is hommeles bij de Leeuwarder Watersportvereniging. 'We sitte in mineur', aldus **JOS STUURHAAN**. Wat is er aan de hand? Er is niemand die meer in het bestuur wil, aldus Jos, voorheen kok bij de Stationsrestaurant. En ook de activiteiten zitten in het slop. Laatst hadden we een meet and greet en daar stonnen we met sien beiden. Ik en de frou, nou die konnen mekaar al.

Profetische woorden van Gijs Jacobse lijken uit te komen

ontvangen rijksbijdrage van 14,4 miljoen ook onderdeel uit van de opbrengsten op de balans.

Verder is er nog een bedrag van 2,7 miljoen uitgetrokken voor een centrale parkeerplaats voor de Fellingen. Hoewel de parkeerplaats een integraal onderdeel uitmaakt van de wijk wordt het gefinancierd vanuit het fonds strategische ontwikkeling en maakt het geen onderdeel uit van de grondexploitatie. Vanwege oplaadpunten voor elektrische auto's en nog wat toeters en bellen gaat het de boeken in als mobiliteitshub en kan het uit een andere bron gefinancierd worden.

Tekorten Zuidlanden worden aangevuld door Nieuw Oud Oost
Ondanks het tekort van 5,2 miljoen euro op de grondexploitatie van de Zuidlanden is er op het totaal van de grondexploitaties van de gemeente een tekort van 1,5 miljoen op eindwaarde. Het leeuwendeel van het verlies van de Zuidlanden wordt goedgemaakt door de grondexploitatie van Nieuw Oud Oost.

Nieuw Oud Oost bestaat uit het oude stadion van Cambuur, eigendom van Leyten, plus de sportvelden die eigendom van de gemeente zijn. Het plan is om hier 550 woningen te realiseren.

In de grondexploitatie van de gemeente uit 2024 is vastgelegd dat zij de grond van de sportvelden bouwrijp maakt en de bouwgrond verkoopt, deels aan Leyten en woningcorporaties en voor een deel aan marktpartijen middels een tender.

Volgens de grondexploitatie geven de kosten en opbrengsten een substantieel voordelig saldo voor de gemeente. In dit geval een saldo van 4,8 miljoen. Dit bedrag wordt dus in zijn geheel aangewend om binnen de grondexploitatie van de gemeente Leeuwarden de tekorten van de Zuidlanden te compenseren. Terwijl je

ervan uit zou moeten gaan dat die 4,8 miljoen geïnvesteerd worden in de wijk zelf. Sociale woningbouw in Zuidlanden financieel niet haalbaar

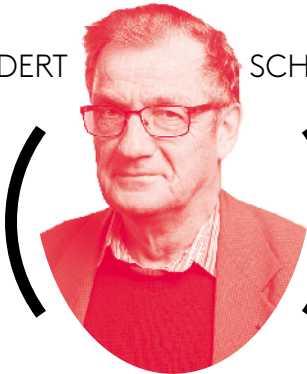
Normaal gesproken zou er bij de bouw van woningen in het duurdere segment een financieel voordeel moeten zijn waarmee ook sociale woningbouw deels kan worden gerealiseerd. De investeringen die de gemeente in de Zuidlanden heeft gedaan zijn zodanig dat daar geen ruimte meer voor is. De gemeente zegt hier zelf over: 'De verandering van het programma (van midden en duur naar sociaal en midden segment) past financieel niet binnen de oorspronkelijke uitgangspunten van het stedenbouwkundig plan Middelsee, met dure elementen als kadebruggen en water.'

Wanneer er nu al een tekort is op de grondexploitatie van de Zuidlanden terwijl er alleen huizen gebouwd worden in het duurdere segment, is de kans groot dat die tekorten alleen maar gaan oplopen. Ook gezien de demografische ontwikkelingen, waarbij het aantal gezinnen gelijk blijft en er voornamelijk gezinswoningen zijn gepland. Twee derde van de woningen moet nog gerealiseerd worden, waarbij er nog maar afgewacht moet worden of er nog wel vraag naar is. Dit is dus het financiële risico dat Gijs Jacobse ooit benoemde in een interview in Liwwadders. Het is ook al een teken aan de wand dat een sociaal zwakke wijk als Oud Oost er nu voor moet zorgen dat de tekorten van de Zuidlanden worden aangevuld. Dat kan inhouden dat in de toekomst het geld voor het bouwen van betaalbare woningen voor een deel wordt opgesoupeerd door verliezen in de Zuidlanden te compenseren.

VOORLOPIG KUNNEN WE RUSTIG GAAN SLAPEN; ZOLANG HET PROBLEEM NIET BENOEMD WORDT, IS HET ER OOK NIET.

Diken en omwegen

MEINDERT SCHROOR

Bij de laatste Happe met Liwwadders murk een fanne anwesegen an oanse tafel op dat de A7 sône, met Heerenveen, Sneek, Joure en Drachten groate konkurrenten binne fan Liwwadden en de Westergosône (Harlingen- Franeker-Liwwadden).

Hoe is dat eileks se kommen, froech-y sich af? Krek as in Harlingen hadden se inne jaren 1920 oek in Sneek groate ferwachtingen fan de Afslútdyk. Dy sú syn anlandingspunt bij Piaam krije en at je fan dat dorp un rechte lijn naar ut oasten trekke, komme jou in Sneek út. Soa sú ut de earste stad wudde dy't jou binnen ride at je fanút Holland Friesland binnenkomme. Oek ut spoar dat over de Afslútdyk komme sú, sú met gebrúkmaking fanne trambaan Bolsward-Sneek dy kant op komme. De earste dikke teleurstelling kwam in april 1925 toen de regearing besloot om de nije dyk nyt bij Piaam mar bij Zurich aan te landen. Dêrteugen kwam fut un lobby op gang fan gemeenten inne Súdwesthoek, mar anvankelek fergees; de regearing koas op 25 mei 1926 definityf foor Zurich. Ut wudde allemaal noch moeileker foor de Waterpoortstad toen in juni 1927 un kaart ferskeen met ut Rykswezenplan. Ut jaar derfoor was de wegenbelasting om al dy nije diken te bekostigen infoerd, oek op fytsen. Dy laasten foorsiën fan ut gehate fytsplaatsje met foor minfermogenen un noch gehater – want stigmatisearend – gatsje dat inne oarloch deur de Moffen afskafd wudde. Mar alles goëd en wel; Kop Afslútdyk-Sneek stond nyt op ut Rykswezenplan en dat brocht seven gemeenten (ut 'burgemeesterscomité') en de middenstand, fansels steund deur ut provinsybestuur (seas gewoenlek op de alles ferdele toer ten detrimente [nadele] fan Liwwadden) fut in beweging met un brief anne minister van Waterstaat. Dy brief èn herhaalde Kamerfragen hadden de regearing nog nyt overhale kanne oppe dach dat de Afslútdyk foor ut ferkear opend wudde: 23 jannewary 1933. Inmiddels was de anlech fan de ferbining Zurich-Harlingen begonnen. Un nustje Sneker middenstanders noadegde sun ses weken later tegare met kollega's út Bolsward, Joure en Heerenveen minister van Waterstaat Paul Reymer út om de situasy persoanlek 'in ogenschouw' te nemen. Op 27 maart kwam Reymer over de Afslútdyk in Friesland an, wudde ontfolgen in Bolsward kompleet met fotosessy op ut Stadhúsbordes, ferfolges in Sneek en na de noadsaakleke omwech fan Sneek over Spannenburg, Sint Nyk en Joure úteindelek in Heerenveen. De A7 ondernimmers en bestuurders 'avant la lettre' maakten de minister dúdlek dat in dy nije snelwech deur de merenwarboel hard noadech was, hoewel dur al sewat un halve eeuw un trambaan lag tussen Sneek en Joure. De boadskap was dúdelek: Reymer's opfolger Jacob Kalff sette un jaar later (13 april 1934) Afslútdyk-Heerenveen as Ryksweg 43 op ut Rykswezenplan. Ut sat daarbij flink met want de anlech fan dizze wech wudde futendaleks finansierd út de werkferrúming. Al in 1937 wudde

ut earste stukje fan dizze autostrada (de woorden binne fanne publisist J.P. Wiersma) foor ut ferkear opend en in 1942 ut hele stuk tot an Heerenveen. De ferlenging tot an Groeningen wudde in 1960 foltoaid. Dy kwam langs Drachten mede danksy de komst fan Philips in 1950 want anvankelek sú dy wech feul sudeleker komme te lêgen.

In wat nou de Westergosône is hadden se anvankelek ut nakyken. Ut ferkear moest em noch jarenlang deur de krappe histoaryse stadssentra fan Harlingen en Franeker perse. De foorganger fan de fraaie A31-traverse met syn sandgolvende wanden deur Harlingen wudde as rondweg (en steeds lúdruchtger barrière tussen de ouwe stad en de Oosterparkwyk) pas in mei 1959 opend en Franeker kreech syn rondwech pas tien jaar later in 1969!

Weliswaar waren dit onderdelen fan Rykswech 9, de oarspronklek beoogde ferbining fan Amsterdam fia Haarlem en de Afslútdyk naar Liwwadden. Mar de ferbetering kwam traach op gang en Rykswech 39, de ombouw en ferbetering fan ut ferlengde fan Rykswech 9 naar Groeningen as rechtstreekse ferbining tussen beide belangrykste steden fan Noord-Nederland, de opfolger fan de Groaninger Straatwech is nooit tot stand kommen en wudde nota bene fan ut Rykswezenplan affoord. Allenech wudde in september 1969 ut gedeelte Liwwadden – Hardegaryp ferdubbeld mar daarbij is ut bleven. Dat was de skuld fanne provinsy. Toen ut Ryk fanaf mei 1968 foortaan de anlêch- en ferbeterkosten van secundaire (provinsjale) wegen an gemeenten fergoe-de kon, kreech de provinsy de rúmte om de finansjele rúmte dy daarmee frijspeuld wudde te spenderen an andere wegen dan an de Groaninger Straatwech. En se wudden de Wâldwei naar Drachten en de Westergowei naar Workum anleid met feul later de Haak dy't de na lang bargebitten (befobbeld rond ut stuk tussen Zurich en Harlingen) tot A (N)31 ombouwde Rykswech 9 met de Wâldwei ferbynt. Ik hoop dat de lezer ut noch folge kan. Hoe dan oek: ut was de doadsteek foor een feddere ferdubbeling of trajektanpassing fan Ryksweg 39 en daarmee ferloor Liwwadden ut sicht op een flotte keersrechte ferbining sewel met Groeningen as met syn belangrykste achterland, de Noordeleke Wâlden fan De Westereen tot Kollum. Feul later kwam de Sintrale As as un fanút Liwwadden besiën wat dwarse ferbining tot stand waarbij tot an Hardegaryp de gelykfloerse krusingen bij Swarteweched en de Groate Wielen met stoplichten bleven. Assertive ondernimmers in út Sneek en Heerenveen, sleeuwe bestuurders hyr en un provinsy dy't desennia lang nyt oppe hand fan Liwwadden was. Met sukke bestuurders hadden wij destyds jarenlang gyn fijanden noadech, wik mar sêge.

EERST DE CULTURELE HOOFDSTAD 2018 HET LIWWADDEN WEAR OPPE KAART SET AS UT HART FAN DIZZE PROVINSY LANGS FEUL, OEK LETTERLEKE OMWEGEN.

TOM'S

Tegen inlevering van deze bon krijg je bij je menu een

TOETJE

voor

€ 1,00

GELDIG DE HELE MAAND JUNI EN ALLEEN GELDIG BIJ TER PLEKKE OPETEN

Cambuurplein 1a, Leeuwarden WWW.TOMSCAFETARIA.NL

CÔTE DE BOEUF, BAVETTE EN PICANHA: MEESTERLIJK VLEES VOOR OP DE BARBECUE

‘IK ZEG: SKROEIE MET DE HANDEL!’

Advertorial • Foto: Marchje Andringa

‘Dit is barbecueweer, of niet dan? En voor barbecuevlees ga je naar de slager. Die kan advies geven over hoe je je vlees moet bereiden.’ Dat dit advies nodig is, lijdt geen twijfel, want bij het goed bereiden van kwaliteitsvlees gaat nog wel eens iets mis, aldus Jack Melein van slagerij Velstra in de Nieuwe Oosterstraat.

‘**K**ijk nou eens naar die mooie stukken bavette of picanha, een Zuid-Amerikaans staartstuk. Of de côte de boeuf, het zijn stuk voor stuk prachtige stukken vlees. En die moet je op de juiste wijze bereiden: langzaam garen tot 45 graden in de kern, twintig minuten laten rusten en dan het vuur van de barbecue opstoken voor het krokante laagje. Ja, dat vertellen ze je niet in de supermarkt.’

De mobiele barbecues staan weer opgesteld in de klasse zaak van Melein, klaar voor gebruik. ‘Als slager geef je hierbij advies om tot het juiste resultaat te komen en om een fijne barbecue te organiseren. Ook hierbij geldt: kennis is macht. Je moet gewoon wat weten over lekker eten. Daar is de slager de vakman voor.’

Biefsaté, kippendijsaté en ribeye, dat zijn de hardlopers in de slagerij van Velstra. Dat was altijd al zo, maar de vraag naar meer exclusief vlees is toegenomen. ‘De klant kiest vaker voor een mooi stukje vlees dat wel wat mag kosten, zo vaak zit je niet rond de barbecue. Maar let wel op het advies dat ik geef. Zo is een barbecue met een deksel ideaal voor

het roosteren van een mooi stuk groot vlees. Daarmee krijg je het meest smakelijke resultaat.’

Velstra is ook het adres voor de groepsbarbecue. ‘Wil men een barbecue organiseren met school, bedrijf, familie, buurt- of sportvereniging? Dan kunnen wij de barbecue compleet verzorgen, exact zoals u het

wilt hebben. Vraag gerust om de mogelijkheden zodat uw barbecue een feest wordt met de kwaliteit van onze specialiteiten. Een barbecue royaal, compleet verzorgd is er al vanaf 18,50 euro per persoon, vanaf 15 personen.’

Voor vegetariërs heeft Jack Melein ook het nodige te bieden. Buiten eten is een feest, aldus

de folder met barbecue-aanbiedingen die naast de Liwwadders in de slagerij ligt. Het feest is eigenlijk niet compleet wanneer de echte slager niet wordt ingeschakeld. ‘Je kunt hoog of laag springen maar voor veel zaken geldt: informeer bij de specialist. Die loopt zich de benen uit zijn lijf om het de klant naar de zin te maken. Dat doet hij omdat

hij die klant waardevol vindt en hoopt dat hij terugkeert naar zijn winkel. Aan trends en hypes daar doen wij niet aan.

WIJ BIEDEN KWALITEIT EN DAAR ZIJN WE BEST TROTS OP. WIJ ZIJN GEEN GRIJZE MUIZEN. DAAR HEB JE ER AL TE VEEL VAN. IK ZEG: SKROEIE MET DE HANDEL!’

CAFÉ FENIKS MAAKT JOUW FEEST TOT EEN ÉCHT FEEST

‘Café Feniks is een gezellig café voor onder meer feesten en partijen. Noem maar op: bedrijfsfeesten, vriendenclubs, bonte avonden, vrijgezellenfeesten, babyshowers, niets is te gek.

We hebben allerlei voorzieningen in huis om het feest tot een écht feest te maken. Bij een aantal van meer dan vijftig feestgangers berekenen we geen zaalhuur, personeel- en opruimkosten. Ook de faciliteiten zoals een beamer en een muziekinstallatie stellen we beschikbaar. Prijzen voor de consumpties worden in overleg vastgesteld. Wil je Heineken of Hertog Jan op de tap? Zeg het maar. We rekken ons uit om jouw feest tot een succes te maken waarover nog jaren wordt nagepraat.’

CAFÉ FENIKS IPE BROUWERSTEEG LEEUWARDEN
INFORMATIE: MARINUS_MAAT@HOTMAIL.COM

**GEEN ZAALHUUR – GEEN PERSONEELSKOSTEN – GEEN OPRUIMKOSTEN – PRIJZEN IN OVERLEG
BIER OP DE TAP IN OVERLEG – BEAMER BESCHIKBAAR – MUZIEKINSTALLATIE BESCHIKBAAR**

Vergaderen | Lunch | Diner | Borrel

De Hofdame

Aan de voet van de Oldehove!

www.de-hofdame.nl

KN KEUKEN
RENOVATIE
n e d e r l a n d

Regio Leeuwarden

- ◆ nieuwe keukendeuren
- ◆ nieuwe scharnieren
- ◆ nieuwe werkbladen
- ◆ nieuwe apparaten
- ◆ nieuwe kranen

Als het om de euro's gaat!

keukenrenovatienederland.nl

06 - 2856 3755

EDDY&HENNY:

**'UT IS EEN
GROAT
BALLETJE-
BALLETJE'**

HENNY 'Je hore se soms roepen in 'e raad: wat het us kost?'

EDDY 'Of oek wel: waar is ut geld bleven?'

HENNY 'Ut is een groat balletje-balletje bij de gemeente. Se mutte rade waar ut geld bleven is. Daarom hiet ut oek raad.'

EDDY 'Froeger hadden je Kees Schilperoord met Raden Maar, kon je un gelúd op de radio rade. Un saagmachine of su.'

HENNY 'Nou is ut de moderne versie van Raden Maar: balletje-balletje. Lekker met die bekers speule en sien waar ut balletsje leit.'

EDDY 'Je suden je bijna verkiesbaar stelle late.'

*U kunt met ons uw wensen bespreken voor uw uitvaart.
Neem daarvoor vrijblijvend contact met ons op.*

MANNING
Uitvaartzorg

met liefde geregeld
ongeacht uw verzekering of lidmaatschap

058 - 844 83 65 | www.manninguitvaartzorg.nl

HoutbouwdeBruin

De specialist in geïmpregneerde houtbouwproducten

De Swette 1c, 9269 RC, Feanwâlden | www.houtbouwdebruin.nl | Telefoon: 06-22510084

MAATWERK IN HOUTBOUW

Houtbouw de Bruin is al ruim 30 jaar gespecialiseerd in houtbouw producten op maat en naar wens gebouwd. U heeft bij ons een grote keus uit diverse houtsoorten en profileringen. Uniek is ons assortiment geïmpregneerd vuren-hout in maar liefst 7 verschillende kleuren.

ZELF AAN DE SLAG MET UW EIGEN PROJECT IN HUIS OF TUIN?

Douglas Zweeds rabat
Lengtes: 3 & 4 m¹
Blank en zwart

V.a. € 2,75 p/m¹

NE vuren rabat
Diverse lengtes
Groen geïmpregneerd

€ 2,50 p/m¹

Douglas schaaldelen
Lengte: 3,6 m¹
Blank en zwart

V.a. € 1,88 p/m¹

Douglas 22x200 mm
Lengtes: 3 & 4 m¹
Blank en zwart

V.a. € 2,88 p/m¹

Tuinplanken
Lengtes: 3 & 4 m¹
Groen geïmpregneerd

€ 1,35 p/m¹

Douglas 16x140 mm
Lengtes: 4 m¹
Blank en zwart

V.a. € 1,88 p/m¹

- OSB UNDERLAYMENT
- ISOLATIEMATERIALEN
- SLS & REGELS
- GEVELBEKLEDING
- VUREN BALKHOUT

- DOUGLAS PALEN GESCHAAFD
- DAK & VLOERHOUT
- HARDHOUTEN PALEN
- DEUREN & RAMEN
- BETONPOEREN

- BOUWSTAAL
- BEVESTIGINGSMATERIALEN
- DAKBEDEKKING
- GOOTWERK
- VERF & BEITS

Glazen schuifwanden
Zwart of antraciet
Complete set

V.a. € 390,- p/st

HOUTBOUW DE BRUIN - BUITENGEWOON GOED IN KWALITEIT EN PRIJS!

KANTOREN
VERGADEREN
FLEXWERKEN
LUNCHEN

CRYSTALIC

Op zoek naar een
dynamische werkplek
of vergaderlocatie?

Bekijk ons aanbod op
www.crystalic.nl

LEEWARDEN | FRANÇOIS HAVERSCHMIDTWEI 2 | 8914 BC | THE NETHERLANDS

